

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Օ Ր Ե Ն Ք Ը

**ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ
ՄԱՍԻՆ**

ԳԼՈՒԽ 1

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 1. Օրենքի կարգավորման առարկան

1. Սույն օրենքը սահմանում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ապահովման գործընթացներն ու հիմքերը, արտակարգ իրավիճակի հայտարարման, դրա դադարեցման հիմքերը, պայմաններն ու կարգը, ինչպես նաև այդ բնագավառում պետական, պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների՝ անկախ կազմակերպական-իրավական ձևից, ֆիզիկական անձանց իրավունքներն ու պարտականությունները:

Հոդված 2. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության իրավական հիմքերը

1. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության իրավական հիմքերն են՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությունը, միջազգային պայմանագրերը, սույն օրենքը, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետության այլ օրենքները և իրավական ակտերը:

2. Արտակարգ իրավիճակով պայմանավորված՝ արտակարգ դրություն հայտարարելու հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Արտակարգ դրության իրավական ռեժիմի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով:

3. Արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտի (արտակարգ դեպքի, պատահարի վայր) մարդկանց և տրանսպորտային միջոցների մուտքի սահմանափակումն իրականացվում է «Փրկարար ուժերի և փրկարարի կարգավիճակի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքով սահմանված կարգով:

Հոդված 3. Օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացությունները

1. Սույն օրենքում օգտագործվում են հետևյալ հիմնական հասկացությունները՝

1) **ազգային աջակցում**՝ միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ընդունման և բաշխման ընթացակարգերի իրականացում ընդունող երկրի կողմից՝ հումանիտար առաքելության օպերատիվ իրականացման համար.

2) **ազդարարում**՝ արտակարգ իրավիճակների առաջացման կամ դրա սպառնալիքի դեպքում պետական մարմիններին, պետական կառավարման համակարգի մարմիններին, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, կազմակերպություններին և բնակչությանն ազդարարման համակարգերով և այլ միջոցներով (եղանակներով) ազդարարման ազդանշանների, տագնապի կամ հավաքի, հնարավոր վտանգների, ինչպես նաև վարքականոնների և պաշտպանական միջոցառումների անցկացման անհրաժեշտության մասին հրատապ տեղեկատվության տրամադրում.

3) **աղետ**՝ համայնքի կամ հասարակության բնականոն կենսագործունեությունը խաթարող արտակարգ իրավիճակ, որի հետևանքների վերացումը և հետաղետային վերականգնումը գերազանցում են սեփական ուժերով հաղթահարելու կարողությունը.

4) **աղետի գոտի**՝ տուժած տարածք, որտեղ արտակարգ իրավիճակի հետևանքների վերացման և հետաղետային վերականգնման համար պահանջվում են լրացուցիչ ուժեր, միջոցներ, նյութական պաշարներ կամ միջազգային հանրության օգնությունը.

5) **աղետի ռիսկ**՝ որոշակի տարածքում որևէ ժամանակահատվածում հնարավոր աղետ առաջացնող վտանգի ներգործության և խոցելիության հավանական չափն է՝ արտահայտված մարդկանց կյանքի, առողջության, կենսաապահովման միջոցների, գույքի և ունեցվածքի հնարավոր կորուստներով, շրջակա միջավայրի վիճակի վատթարացմամբ և ծառայությունների խափանմամբ.

6) **աղետների ռիսկի գնահատում**՝ աղետների ռիսկի բնույթն ու չափը որոշելու որակական և քանակական մոտեցմամբ արտահայտված վերլուծական գործընթաց.

7) **աղետների ռիսկի կառավարում**՝ աղետների ռիսկի նվազեցմանը, պատրաստվածության բարձրացմանը, արտակարգ իրավիճակներին արձագանքմանն ու հետադետային վերականգնմանն ուղղված որոշումների ընդունման, իրականացման և վերահսկման հետևողական գործընթաց.

8) **աղետների ռիսկի կառավարման պլան**՝ պլանավորման փաստաթուղթ, որը կարգավորում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտների կողմից աղետների ռիսկի գնահատման, աղետների ռիսկի նվազեցման, արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման և հետադետային վերականգնման գործողությունների իրականացման ապահովումը.

9) **աղետների ռիսկի նվազեցում**՝ վտանգի գնահատման, կանխման, կանխարգելման, բնակչության խոցելիության նվազեցման և կարողությունների զարգացմանն ուղղված միջոցառումների համալիր.

10) **աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտներ**՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը, պետական մարմինները, պետական կառավարման համակարգի մարմինները, տարածքային կառավարման մարմինները, տեղական ինքնակառավարման մարմինները, կազմակերպությունները և բնակչությունը.

11) **անհատական պաշտպանություն**՝ մարդկանց ճառագայթային, քիմիական և կենսաբանական ներգործությունից անհատական պաշտպանական միջոցներով ապահովում.

12) **անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքներ**՝ շտապ բժշկական օգնության ցուցաբերում, սանիտարահակահամաճարակային միջոցառումների իրականացում, տարածքի վարակազերծում.

13) **առավել խոցելի խմբեր**՝ երեխաներ, հղիներ, կերակրող մայրեր, տարեցներ, հաշմանդամություն և հատուկ կարիքներ ունեցող անձինք (մանկատան երեխաներ, շուրջօրյա խնամքի հաստատություններում կամ տներում բնակվողներ, չուղեկցվող և առանց

ծնողական խնամքի մնացած երեխաներ, հոգեկան առողջության պահպանման հաստատություններում բուժվող հիվանդներ, փախստականներ և այլն)։

14) **արտակարգ դեպք, պատահար՝** իրադրություն, որի հետևանքով տեղի է ունեցել բնականոն վիճակի կամ գործընթացի կարճաժամկետ խախտում, որի հետևանքների գնահատման և վերացման համար հարկավոր է մասնագիտացված ծառայություններ ներգրավելու անհրաժեշտություն։

15) **արտակարգ դեպքի վայր, պատահարի վայր՝** որոշակի տարածք, որտեղ ազդում (տարածվում) կամ ազդել են (տարածվել են) արտակարգ դեպքի, պատահարի խոցման գործոնները։

16) **արտակարգ իրավիճակ՝** իրադրություն, որն առաջացել է որոշակի տարածքում կամ օբյեկտում բնական, կլիմայական, տեխնոլոգիական, կենսաբանական (համաճարակ, անասնահամաճարակ, բույսերի վարակիչ հիվանդություններ) վտանգավոր երևույթների, զենքի տեսակների կիրառման հետևանքով և հանգեցրել է կամ կարող է հանգեցնել մարդկային զոհերի, մարդկանց առողջության վատթարացման, շրջակա միջավայրի վնասման, նյութական կորուստների և կենսագործունեության բնականոն պայմանների խախտման։

17) **արտակարգ իրավիճակի գոտի՝** տարածք, որի սահմաններում տեղի է ունեցել արտակարգ իրավիճակը։

18) **արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացում՝** արտակարգ իրավիճակներում փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների կատարում, մարդկանց կյանքի, առողջության ու կենսագործունեության առաջնահերթ պայմանների ապահովում, բացասական գործոնների հնարավոր զարգացումների կանխում և կանխարգելում։

19) **արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման միջոցներ՝** փրկարարական, վթարավերականգնողական, անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների իրականացման համար նախատեսված տեխնիկական, գիտատեխնիկական կամ մտավոր արտադրանք, տեխնիկա, սարքեր, սարքավորումներ, հանդերձանք, գույք, այդ թվում՝ կառավարման և կապի հատուկ միջոցներ, մեթոդական նյութեր, համակարգչային ծրագրեր և տվյալների բազա։

20) **արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ուժեր**՝ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման և վերականգնողական աշխատանքների իրականացման նպատակով՝ պետական կառավարման համակարգի մարմիններին, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին, կազմակերպություններին ենթակա ուժեր.

21) **արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլան**՝ պլանավորման փաստաթուղթ, որը կարգավորում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտների գործողությունների իրականացման ապահովումն արտակարգ իրավիճակներում.

22) **արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության հանրապետական պլան**՝ պլանավորման փաստաթուղթ, որը կարգավորում է պետական կառավարման համակարգի և տարածքային կառավարման մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների գործողությունների իրականացման ապահովումն արտակարգ իրավիճակների դեպքում.

23) **արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության փոխհամագործակցության պլան**՝ պլանավորման փաստաթուղթ, որը կարգավորում է արտակարգ իրավիճակների դեպքում արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ուժերի միջև գործողությունների իրականացման ապահովումը.

24) **բարձր ռիսկայնության օբյեկտ**՝ մարդկային կուտակումներով օբյեկտ (հիվանդանոցներ, առևտրի կենտրոններ, կինոթատրոններ, կրթական օջախներ, ժամանցային վայրեր).

25) **բնակչության պաշտպանություն**՝ արտակարգ իրավիճակներից մարդկանց կյանքի և առողջության պաշտպանությանը, բնականոն կենսագործունեության ապահովմանն ուղղված իրավական, կազմակերպական, ինժեներատեխնիկական փոխկապակցված միջոցառումների համալիր.

26) **դիմակայունություն**՝ պետության, համայնքի և հասարակության՝ վտանգների ազդեցությանը ժամանակին և արդյունավետ դիմագրավելու, ներգործություններից առաջացած պայմաններին հարմարվելու և արագ վերականգնվելու կարողություն.

27) **իրազեկում**՝ պետական մարմիններին, պետական կառավարման համակարգի մարմիններին, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման

մարմիններին, կազմակերպություններին և բնակչությանն ազդարարման համակարգերով, զանգվածային լրատվական և այլ միջոցներով (եղանակներով) աղետների ռիսկի նվազեցման, արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման, հետադետային վերականգման ընթացքում նախատեսվող կամ իրականացվող միջոցառումների վերաբերյալ, ինչպես նաև խուճապի կանխման ու քարոզչության նպատակով տեղեկատվության տրամադրում.

28) **լիազոր մարմին՝** բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտների պատրաստվածության համակարգման, աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում Հայաստանի Հանրապետության կառավարության քաղաքականության մշակման, համակարգման և իրականացման պետական կառավարման համակարգի մարմին.

29) **խոցելիություն՝** վտանգի, վտանգավոր երևույթի ազդեցությանը ենթակա տարածքում առկա բնակչության և նրանց կենսագործունեությունն ապահովող տարրերի (շենք, շինություն, ջրային և հողային ռեսուրսներ, ենթակառուցվածքներ և այլն) վնասվելու հակվածության աստիճանը.

30) **կարանտին՝** վարչական, բժշկասանիտարական, անասնահամաճարակային և այլ միջոցառումների համալիր՝ ուղղված վարակիչ հիվանդությունների տարածման կանխմանը, որը նախատեսում է տնտեսական և այլ գործունեության հատուկ ռեժիմ, բնակչության, տրանսպորտային միջոցների, բեռների, ապրանքների և տնային կենդանիների տեղաշարժի սահմանափակում.

31) **կարողություն՝** պետության, համայնքի, կազմակերպության, անհատի մոտ առկա բոլոր հնարավորությունների, հատկանիշների և ռեսուրսների (նյութական, ֆիզիկական, մտավոր) միասնություն, որը կարող է օգտագործվել աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում սահմանված նպատակներին հասնելու համար.

32) **կարևորագույն նշանակության օբյեկտներ՝** բնակչության կենսագործունեությունն ապահովող (ջրամատակարարման, կոյուղու, հոսող ջրերի մաքրման, ջերմամատակարարման, հիդրոտեխնիկական, էներգետիկ և պետության ռազմավարական շահերի համար հատուկ նշանակություն ունեցող) պետական, համայնքային նշանակության և մասնավոր օբյեկտներ.

33) **կենսաապահովում**՝ բնակչության կենսագործունեության համար նրա ֆիզիոլոգիական, առողջական, նյութական և հոգևոր պահանջմունքների բավարարման նպատակով անհրաժեշտ նվազագույն պայմանների ստեղծում և պահպանում.

34) **կլիմա**՝ աշխարհագրական որոշակի տարածքի երկարաժամկետ եղանակային ռեժիմ (միջազգայնորեն ընդունված ժամանակահատվածը 30 տարի).

35) **կլիմայի փոփոխություն**՝ կլիմայական բնութագրիչների բազմամյա միջին տվյալների վիճակագրական փոփոխություններ (ջերմաստիճան, տեղումներ, քամի, խոնավություն և այլն).

36) **կորուստ**՝ արտակարգ իրավիճակի հետևանքով առաջացած մարդկային զոհեր, առողջության վատթարացում, ակտիվների, գույքի, ենթակառուցվածքների ամբողջական կամ մասնակի ոչնչացում, որն արտահայտվում է ֆիզիկական չափման միավորներով և վերականգնման արժեքով՝ բացառությամբ մարդկային զոհերի.

37) **հարմարվողականություն**՝ կլիմայի փաստացի և կանխատեսվող փոփոխությանը հարմարվելու կարողությունը՝ հնարավոր վնասները նվազեցնելու, բացասական հետևանքները հաղթահարելու և ընձեռած հնարավորություններից օգտվելու համար.

38) հետադետային վերականգնում՝ արտակարգ իրավիճակից տուժած բնակչության բնականոն կենսագործունեության պայմանների, տարածքների, օբյեկտների վերականգնմանը, վերակառուցմանն ու բարելավմանն ուղղված միջոցառումներ՝ ներառյալ աղետների ռիսկի նվազեցմանն ուղղված գործընթացներ.

39) **նյութական պաշարներ**՝ արտակարգ իրավիճակների կանխման, կանխարգելման և բնակչության պաշտպանության համակարգի պատրաստվածության, ինչպես նաև արտակարգ իրավիճակներին արձագանքելու, կենսաապահովման, հետադետային վերականգնման համար անհրաժեշտ նյութեր, դեղամիջոցներ, սնունդ, ջուր, պարագաներ, հանդերձանք և այլ միջոցներ.

40) պաշտպանական կառույց՝ արտակարգ իրավիճակներում, որոշակի ժամանակահատվածում, բնակչությանը տարբեր ախտահարող գործոններից պաշտպանող շենք կամ շինություն: Պաշտպանական կառույց կարող է լինել հասարակական կամ արդյունաբերական երկակի նշանակության շինություն կամ հատուկ հերմետիկ պաշտպանական կառույց, որը նախագծվել է՝ խոցող գործոնները հաշվի առնելով.

41) պատասպարում՝ արտակարգ իրավիճակների սպառնալիքի կամ դրանց առաջացման դեպքում մարդկանց կյանքն ու առողջությունն ապահովելու նպատակով՝ պաշտպանական կառույցներում բնակչության ժամանակավոր տեղավորում ու կենսաապահովում.

42) **պատրաստվածություն՝** համայնքի և հասարակության կարողությունն է՝ ուղղված աղետների ռիսկի կառավարմանն ու բնակչության պաշտպանությանը.

43) վթար՝ վտանգավոր տեխնաժին պատահար, որը որոշակի տարածքում հանգեցնում է կամ կարող է հանգեցնել մարդկային զոհերի, նրանց առողջության վատթարացման, ինչպես նաև նյութական զգալի կորուստների, առաջացնում է կամ կարող է առաջացնել արտադրական կամ տրանսպորտային գործընթացների խանգարումներ, և վնաս հասցնել շրջակա միջավայրին.

44) վթարավերականգնողական աշխատանքներ՝ առաջնահերթ աշխատանքներ՝ ուղղված մարդկանց կյանքին և առողջությանը սպառնացող այնպիսի գործոնների ազդեցության վերացմանը, որոնք խոչընդոտում են մարդկանց որոնելուն և փրկելուն, ինչպես նաև շենքերի, շինությունների ամրացմանը կամ քանդմանը, հեղուկ վառելիքի, գազի, էլեկտրաէներգիայի և ջրի աղբյուրների վթարային անջատմանը, բնակչության ու փրկարարների կենսաապահովումն իրականացնող առաջնահերթ կազմակերպությունների վերականգնմանը, վերանորոգմանը և տարածքի սանիտարական մաքրմանը.

45) վնաս՝ արտակարգ իրավիճակի հետևանքով առաջացած տնտեսական հոսքերի բացասական փոփոխություն՝ ներառյալ բաց թողնված օգուտը, որը կարող էր ստացվել տվյալ իրավիճակը չառաջանալու դեպքում.

46) **վտանգ՝** երևույթ, գործընթաց, գործունեություն, իրադարձություն, նյութ, որը կարող է հանգեցնել մարդկային զոհերի, նրանց առողջության վատթարացման, կենսաապահովման միջոցների, գույքի և նյութական կորուստների, սոցիալական, տնտեսական գործունեության և ծառայությունների խաթարումների, բնապահպանական և այլ վնասների.

47) **վտանգավոր օբյեկտ՝** ճառագայթաակտիվ, հրդեհավտանգ, պայթյունավտանգ, քիմիական և կենսաբանական վտանգավոր նյութեր օգտագործող, արտադրող,

վերամշակող, պահպանող կամ փոխադրող օբյեկտներ, ինչպես նաև հիդրոտեխնիկական կառույցներ, որոնց վթարը կարող է առաջացնել արտակարգ իրավիճակ.

48) վտանգի կանխարգելում՝ վտանգի հնարավոր բացասական ազդեցության նվազեցմանն ուղղված միջոցառումներ.

49) վտանգի կանխում՝ վտանգ առաջացնող գործոնների բացահայտմանը, գնահատմանը և վերացմանն ուղղված միջոցառումներ.

50) տարհանում՝ վտանգավոր տարածքից անվտանգ տարածք՝ մարդկանց, կենդանիների, նյութական և մշակութային արժեքների ժամանակավոր տեղափոխում, անհրաժեշտության դեպքում տեղաբաշխում ու կենսաապահովում.

51) **տուժած բնակչություն**՝ արտակարգ իրավիճակից կորուստներ և վնասներ կրած բնակչություն.

52) **փրկարարական աշխատանքներ**՝ միջոցառումների համալիր ուղղված մարդկանց, կենդանիների և նյութական արժեքների հայտնաբերմանը, փրկմանը և համապատասխան օգնության ցուցաբերմանը:

ԳԼՈՒԽ 2

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՍԿՋՐՈՒՆՔՆԵՐԸ, ՆՊԱՏԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ՁԵՎԵՐԸ

Հոդված 4. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության սկզբունքները

1. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության սկզբունքներն են՝

1) մարդկանց կյանքի և առողջության ապահովման գերակայությունը.

2) աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտի տեղեկատվության հրապարակայնությունը, թափանցիկությունը, դրանց ազատ տիրապետումը, տարածումը և հետադարձ կապի ապահովումը.

3) բնակչության առավել խոցելի խմբերի պաշտպանության առաջնահերթությունը.

4) աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում գենդերային հավասարության ապահովումը.

5) աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության, կլիմայի փոփոխության և հարմարվողականության ուղղությամբ միջազգային գործընթացներում ակտիվ ներգրավումը՝ տարածաշրջանային և գլոբալ հարթակներում համագործակցության իրականացման, գիտահետազոտական, դրամաշնորհային և այլ ծրագրերում մասնակցության միջոցով՝ ապահովելով առաջնահերթ և օրակարգային խնդիրներին ժամանակին և արդյունավետ անդրադառնումը.

6) պետության, համայնքի, կազմակերպության բնականոն գործունեության և զարգացման գործընթացներում աղետների ռիսկի կառավարման միջոցառումների ներառման գիտակցումը և նոր ռիսկերի առաջացման հնարավորության բացառումը.

7) աղետների ռիսկի կառավարմանն ուղղված միջոցառումներին համալիր մոտեցման ցուցաբերումը.

8) տեխնաժին վթարների առաջացումը և տեխնոլոգիական երևույթներով պայմանավորված աղետների ռիսկը բացառելու նպատակով միայն ստուգված և տեխնիկական անվտանգություն ապահովող փորձարկված միջոցների և միջոցառումների կիրառումը.

9) բնակչության կամավոր հիմունքներով ներգրավվածությունն արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման աշխատանքներին:

Հոդված 5. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության նպատակները

1. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության նպատակներն են՝

1) ապահովել անհատի, պետության, համայնքի և հասարակության անվտանգության և դիմակայունության մակարդակի բարձրացումն ու երկրի կայուն զարգացումը.

2) հզորացնել աղետների ռիսկի գիտակցմամբ պայմանավորված, ինտեգրված և միասնական տնտեսական, կառուցվածքային, իրավական, սոցիալական, առողջապահական, մշակութային, կրթական, բնապահպանական, տեխնոլոգիական և քաղաքական կառավարման համակարգերի կարողությունները.

3) աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտների միջև հարաբերությունների կարգավորում, ինչպես նաև նրանց իրավունքների, պարտականությունների և պատասխանատվությունների սահմանում:

Հոդված 6. Բնակչության պաշտպանության ձևերը

1. Բնակչության պաշտպանության ձևերն են՝ անհատական պաշտպանությունը, տարհանումը և պատսպարումը:

Հոդված 7. Բնակչության տարհանումը

1. Վտանգավոր տարածքից բնակչության, կենդանիների, նյութական և մշակութային արժեքների տարհանման կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

2. Բնակչությունը վտանգավոր տարածքից կարող է տարհանվել բոլոր տրանսպորտային միջոցներով կամ հետիոտն՝ կազմակերպված շարասյուներով:

3. Տարհանումը և տարհանվող բնակչության ընդունումն ու տեղաբաշխումն իրականացնում են տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինները:

Հոդված 8. Բնակչության պատսպարումը

1. Բնակչության պատսպարումն իրականացվում է վերգետնյա, ստորգետնյա հատուկ շինություններում (ապաստարաններ, թաքստոցներ, մետրոպոլիտեն) և բնակելի ֆոնդի տարածքներում:

2. Բնակչության պատսպարումն իրականացվում է տեղեկացման համապատասխան ազդանշաններով:

3. Բնակչության պատսպարումն իրականացնում են պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, կազմակերպությունները:

4. Բնակչության պատսպարման կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

Հոդված 9. Բնակչության անհատական պաշտպանությունը

1. Բնակչության անհատական պաշտպանության միջոցները մարդկանց շնչառական օրգանները և մաշկը պաշտպանում են թունավոր գոլորշիների կաթիլներից, աերոզոլների ներգործությունից, ճառագայթային փոշիներից, ախտահարույց մանրէներից, թունավոր նյութերի ազդեցությունից, վարակիչ հիվանդություններից և թունավորումներից:

2. Բնակչությանն անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովելու կարգը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

3. Բնակչության անհատական պաշտպանությունը կազմակերպում և իրականացնում են պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինները, կազմակերպությունները:

ԳԼՈՒԽ 3

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿՇՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈՒՂՂՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐՆ ՈՒ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԸ

Հոդված 10. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությունները

1. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղություններն են՝

- 1) աղետների ռիսկի նվազեցումը.
- 2) արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումը և վաղ վերականգնումը.
- 3) հետադեպային վերականգնումը:

Հոդված 11. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության միջոցառումները

1. Աղետների ռիսկի նվազեցման միջոցառումները՝

1) աղետների ռիսկի բաղադրիչների (վտանգ, խոցելիություն և կարողություն) գնահատումը և մշտադիտարկումը.

2) աղետների ռիսկի և կլիմայի փոփոխության ու հարմարվողականության տեղեկատվական միասնական համակարգի ստեղծումը և կառավարումը.

3) զարգացման ծրագրերում աղետների ռիսկի նվազեցման, կլիմայի փոփոխության և հարմարվողականության միջոցառումների ներառումը և այդ ծրագրերից բխող նոր ռիսկերի բացառումը.

4) աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանների մշակումը և կիրարկման ապահովումը՝ հաշվի առնելով բնակչության առավել խոցելի խմբերի առանձնահատկությունները.

5) ազդարարման միասնական համակարգի ստեղծումը և հասանելիության ապահովումը բոլոր մակարդակներում՝ առանձնահատուկ ուշադրություն դարձնելով բնակչության առավել խոցելի խմբերի կարիքներին.

6) բնակչության անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովման, տարհանման, պատսպարման նախապատրաստական գործընթացների մշտադիտարկումը.

7) բնակչության պաշտպանության տեսանկյունից բնակավայրերի, տարածքների գլխավոր հատակագծերում և մանրամասն հատակագծման ու գոտևորման նախագծերում վտանգավոր արտադրական օբյեկտների նպատակահարմար տեղաբաշխումը.

8) շենքերի, շինությունների, ինժեներական ցանցերի, տրանսպորտային հաղորդակցության ուղիների և մայրուղիների շինարարության, անվտանգ և հուսալի շահագործման նորմատիվ փաստաթղթերի պահանջների ապահովումը.

9) վտանգավոր և բարձր ռիսկայնության օբյեկտների գործունեության անվտանգության ապահովումը.

10) բնական, տեխնոլոգիական, ճառագայթային, քիմիական և կենսաբանական վտանգների մշտադիտարկումը.

11) պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների աշխատողների, ղեկավար կազմի և մասնագետների ուսուցումը.

12) պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների

գործունեության կայունության և աշխատանքների անխափան շարունակականության ապահովումը.

13) պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության վիճակի համալիր գնահատումը.

14) աղետների ռիսկի նվազեցման, դիմակայունության և անվտանգության մշակույթի ձևավորման ուղղությամբ բնակչության բոլոր շերտերի համար ուսուցման, կրթական ծրագրերի, մասնագիտացված կրթական ծրագրերի և իրազեկման ապահովումը՝ ուշադրություն դարձնելով առավել խոցելի խմբերի կարիքներին.

15) արտակարգ իրավիճակների կանխման կամ դրանց առաջացման դեպքում հնարավոր հետևանքների նվազեցման ու վերացման, փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների ու բնակչության պաշտպանության միջոցառումների իրականացման, տուժած բնակչությանը մարդասիրական օգնություն ցուցաբերելու համար նախատեսված պաշարների կուտակումը, պահպանումը, թարմացումը և տրամադրումը:

2. Արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման միջոցառումները՝

1) պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների և բնակչության ազդարարումը.

2) փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների կատարումը.

3) ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից բնակչության պաշտպանության հատուկ միջոցառումների իրականացումը.

4) բնակչությանն անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովում, տարհանման և պատսպարման միջոցառումների իրականացում.

5) բնակչության իրազեկումը, տեղեկատվության հասանելիության և հետադարձ կապի միջոցների ապահովումը.

6) շրջակա միջավայրի վիճակի դիտարկումը, զննումը և հսկողությունը.

7) խմելու ջրի, սննդամթերքի վիճակի և վարակվածության դիտարկումը, զննումը և հսկողությունը.

8) հասարակական կարգի, ինչպես նաև պաշտպանական նշանակության, բնակչության կենսագործունեությունն ապահովող կարևորագույն օբյեկտների պահպանության ուժեղացումը.

9) բնակչության բժշկական սպասարկումը՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով վերարտադրողական առողջության հետ կապված խնդիրներին.

10) բնակչության կենսաապահովման միջոցառումների իրականացումը.

11) արտակարգ իրավիճակից տուժած բնակչության ֆինանսական աջակցության տրամադրումը.

12) քաղաքացիների և տրանսպորտային միջոցների տեղաշարժման, բեռների ներմուծման և արտահանման կանոնակարգումը.

13) տրանսպորտային միջոցների ներգրավման ապահովում.

14) կարիքների արագ գնահատումը և աղետի գոտում վաղ վերականգնման միջոցառումների ապահովումը.

15) միջազգային մարդասիրական օգնության հայտի ներկայացումը, միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, մարդասիրական բեռների և ուղեկցող անձնակազմի ներգրավման կազմակերպումը.

16) կորած անձանց՝ բնակչության առավել խոցելի խմբերի առաջնահերթ որոնումը, հայտնաբերումը և ընտանիքի հետ միավորումը.

17) արտակարգ իրավիճակից տուժած բնակչությանը ժամանակավոր կացարաններով ապահովումը.

18) պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի, նյութական պաշարների և այլ միջոցների նպատակային հավաքագրումը և օգտագործումը.

19) անհրաժեշտության դեպքում ոչ պետական սեփականություն համարվող գույքի ժամանակավոր տիրապետումը և օգտագործումը Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված կարգով.

20) կապի հանրապետական, տեղական և այլ ցանցերի առաջնահերթ օգտագործումը.

21) բնակչության պաշտպանության միջոցառումների ինժեներական ապահովումը.

22) վթարված ինժեներական կառույցների գնահատումը և վերականգնման կազմակերպումը.

23) էներգահամակարգի վթարավերականգնողական աշխատանքների իրականացումը.

24) կարանտինային և այլ հակահամաճարակային միջոցառումների իրականացումը.

25) սոցիալական պաշտպանության համակարգում աղետների ռիսկի կառավարման և արագ արձագանքման մեխանիզմների գործարկումը.

26) գյուղատնտեսական մշակաբույսերի և կենդանիների պաշտպանության իրականացումը.

27) միջազգային ֆինանսական օգնության ներգրավումը.

28) անհատների ներգրավումը՝ նրանց համաձայնությամբ, ըստ մասնագիտական և անհատական ունակությունների:

3. Հետադետային վերականգնման միջոցառումները՝

1) աղետի հետևանքով պատճառված վնասի և կորստի գնահատումն ու հաշվառումը.

2) հետադետային վերականգնման և վերակառուցման կարիքների գնահատումը.

3) տնտեսական գործունեության և բնակչության բնականոն կենսագործունեության հետադետային վերականգնմանն ուղղված քաղաքականության և ռազմավարության ձևավորումը, դրանց իրականացմանն ուղղված միջոցառումների միասնական ծրագրի մշակումն ու իրականացումը՝ հաշվի առնելով առավել խոցելի խմբերի կարիքները, պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնումը, ինչպես նաև այդ գործընթացում աղետների ռիսկի նվազեցման միջոցառումների ներառումը և նոր ռիսկերի բացառումը.

4) հետադետային վերականգնման միջոցառումների իրականացմանն ուղղված ռեսուրսների՝ ներառյալ ֆինանսական միջոցների, ներգրավումն ու կառավարումը.

5) հետադետային վերականգնման և վերակառուցման գործընթացներում շինարարական աղբի, արդյունաբերական և քիմիական թափոնների տեղաբաշխման համար առավել անվտանգ տեղամասերի հստակեցումը, թափոնների մեկուսացումը և

վերացումը՝ բնապահպանական և բնակչության անվտանգության ապահովման միջազգային չափանիշներին համապատասխան.

6) հանրապետական, մարզային կամ համայնքային մակարդակներում վերականգնողական աշխատանքների իրականացման կարողությունների հզորացումը:

4. Արտակարգ իրավիճակի հիմք հանդիսացող համաճարակով պայմանավորված կարանտին սահմանելու դեպքում բնակչության պաշտպանության առանձնահատկությունները սահմանվում են «Հայաստանի Հանրապետության բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման մասին» օրենքով:

Հոդված 12. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության միջոցառումների՝ ըստ ոլորտների, կազմակերպման ու իրականացման համար պատասխանատու պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինները

1. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության միջոցառումների՝ ըստ ոլորտների, կազմակերպման ու իրականացման համար պատասխանատու պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինները սահմանվում են սույն օրենքի հավելվածով:

ԳԼՈՒԽ 4

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԸ ԵՎ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄԸ, ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹՅԱՆ, ՊԵՏԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ, ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ, ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ, ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ԵՎ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ԻՐԱՎԱՍՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հոդված 13. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգը և կառավարումը

1. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգում ընդգրկվում են Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը, պետական մարմինները, պետական կառավարման համակարգի մարմինները, տարածքային կառավարման մարմինները, տեղական ինքնակառավարման մարմինները, կազմակերպությունները և բնակչությունը:

2. Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության կազմակերպման, մարդասիրական օգնության ընդունման և համակարգման գործընթացների, արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման միջոցառումների իրականացման համար հանրապետական, մարզային, համայնքային և տեղային (օբյեկտային) մակարդակներում ստեղծվում են արտակարգ իրավիճակների հանձնաժողովներ, աղետի հետևանքների վերացման կառավարման և ազգային աջակցման միջգերատեսչական աշխատանքային խմբեր, որոնց կառուցվածքն ու անհրաժեշտ գործողությունների ընթացակարգերը սահմանում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

3. Արտակարգ իրավիճակների սպառնալիքի կամ դրանց առաջացման դեպքում աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգը գործում է համապատասխան ռեժիմներով՝ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման կառավարման մարմինների և արձագանքման ուժերի միջոցով:

4. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգը գործում է հետևյալ ռեժիմներով՝

1) ամենօրյա գործունեության՝ արտակարգ իրավիճակների և դրանց սպառնալիքի բացակայության դեպքում, որի ժամանակ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտներն իրականացնում են իրենց վերապահված արտակարգ իրավիճակների կանխման, կանխարգելման միջոցառումները.

2) բարձր պատրաստականության՝ արտակարգ իրավիճակների սպառնալիքի առկայության դեպքում, որի ժամանակ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտները ճշգրտում են աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանները՝ համաձայն ստեղծված իրավիճակի, պատրաստվում են դրանց կիրարկմանը, արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման նպատակով ստեղծված հանձնաժողովների, շտաբների ու աշխատանքային

խմբերի անդամների համար աշխատատեղերը դարձնում են հասանելի և պատրաստվածության են բերում ուժերը, միջոցները ու նյութական պահուստի պաշարները.

3) արտակարգ՝ արտակարգ իրավիճակների առաջացման և հնարավոր զարգացման, ինչպես նաև արտակարգ իրավիճակ հայտարարելու դեպքում, որի ժամանակ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի սուբյեկտներն իրականացնում են իրենց գործառույթներով սահմանված կամ աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլաններով նախատեսված՝ արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացմանն ուղղված միջոցառումները և կիրառում են ուժերը, միջոցներն ու նյութական պահուստի պաշարները:

5. Սույն հոդվածի 4-րդ մասի 2-րդ և 3-րդ կետերով սահմանված ռեժիմների հայտարարման և դրանց ներքո իրականացվող միջոցառումների մասին որոշումներն ընդունում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը հանրապետական մակարդակում՝ լիազոր մարմնի առաջարկությամբ և համայնքի ղեկավարը համայնքային մակարդակում՝ լիազոր մարմնի առաջարկությամբ կամ համաձայնեցմամբ:

6. Աղետների ռիսկի նվազեցման, արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման, հետադետային վերականգնման միջոցառումների մշակման և իրականացման համար պետական, պետական կառավարման համակարգի և տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինները և կազմակերպությունները կարող են ձևավորել հանձնաժողովներ, խորհուրդներ և աշխատանքային խմբեր:

Հոդված 14. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության իրավասությունն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ

1. Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ՝

1) սահմանում է պետական քաղաքականության հիմնական ուղղությունները.

2) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտի ռազմավարությունները՝ ներառյալ ազգային, հայեցակարգերը, ծրագրերը, ուղեցույցները և պլանները.

3) գնահատում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի վիճակի ու սուբյեկտների՝ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման պատրաստվածությունը և ձեռնարկում միջոցառումներ ուղղված պատրաստվածության բարձրացմանը.

4) հաստատում է պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինների կողմից մշակված՝ ըստ ոլորտների, աղետների ռիսկի և կլիմայի փոփոխության գնահատման կարգը.

5) հաստատում է պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինների կողմից մշակված աղետների ռիսկի և կլիմայի փոփոխության ու հարմարվողականության տեղեկատվական միասնական համակարգի ստեղծման և կառավարման կարգը.

6) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության հանրապետական պլանները.

7) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակների առաջացման հնարավոր պատճառ համարվող օբյեկտների, առարկաների ու գործընթացների, նախագծերի և լուծումների պետական փորձաքննություն իրականացնելու կարգը.

8) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ զարգացման ծրագրերում աղետների ռիսկի կառավարման, կլիմայի փոփոխության և հարմարվողականության միջոցառումների ներառման կարգը.

9) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանների բովանդակությունը, նրանց մշակման, հաստատման, համաձայնեցման, կիրարկման կարգը և սուբյեկտների ցանկը, որոնք պետք է մշակեն, հաստատեն և կիրարկեն աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանը.

10) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ ազդարարման միասնական համակարգի գործունեության, անխափան աշխատանքի մշտադիտարկման և տրամադրվող մասնագիտական աջակցության կարգը.

11) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակի սպառնալիքի կամ առաջացման դեպքում պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների ու բնակչության ազդարարման և իրազեկման կարգը.

12) սահմանում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման մարմինների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության վիճակի համալիր գնահատման կարգը.

13) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակներում փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների կատարման կարգը.

14) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ կորուստների և վնասի, հետադետային վերականգնման և վերակառուցման կարիքների գնահատման կարգն ու մեթոդաբանությունը.

15) հաստատում է շրջակա միջավայրի պահպանության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ շրջակա միջավայրի վիճակի դիտարկման, զննման ու հսկողության սահմանման կարգը.

16) հաստատում է պարենային և սննդամթերքի անվտանգության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ սննդամթերքի վիճակի և վարակվածության դիտարկման, զննման ու հսկողության սահմանման կարգը.

17) հաստատում է շրջակա միջավայրի պահպանության և ջրերի վրա վնասակար ներգործությունների կանխարգելման կամ նվազեցման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ խմելու ջրի վիճակի և վարակվածության դիտարկման, զննման ու հսկողության սահմանման կարգը.

18) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից բնակչության պաշտպանության հատուկ միջոցառումների կարգը.

19) հաստատում է հասարակական կարգի պահպանության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտում հասարակական կարգի, ինչպես նաև պաշտպանական նշանակության, բնակչության կենսագործունեությունն ապահովող կարևորագույն օբյեկտների պահպանության ուժեղացման կարգը.

20) հաստատում է առողջապահության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակներում բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպություններում (անկախ սեփականության ձևից) առողջապահության բնագավառի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կառավարման կարգը.

21) հաստատում է առողջապահության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակներում բնակչության բժշկական սպասարկման իրականացման կարգը.

22) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակներում իրականացվող աշխատանքներում մարդասիրական գործունեություն իրականացնող կազմակերպությունների, կամավորական խմբերի և կամավորների ներգրավման կարգը.

23) հաստատում է էկոնոմիկայի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակներում բնակչության կենսաապահովման միջոցառումների իրականացման կարգը.

24) հաստատում է սոցիալական պաշտպանության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակներից տուժած բնակչության՝ ներառյալ առավել խոցելի խմբերի սոցիալական պաշտպանության ծառայությունների իրականացման կարգը.

25) հաստատում է սոցիալական պաշտպանության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակներից տուժած բնակչության դրամական աջակցության իրականացման կարգը.

26) հաստատում է տրանսպորտի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ բնակչության պաշտպանության և արտակարգ

իրավիճակների հետևանքների վերացման համար անհրաժեշտ տրանսպորտային միջոցների ներգրավման կարգը.

27) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ստացման հայտի ներկայացման, ընդունման և բաշխման կարգը.

28) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտում ոչ պետական սեփականություն համարվող գույքի ժամանակավոր տիրապետման և օգտագործման, հետագա փոխհատուցման կարգը.

29) հաստատում է կապի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ կապի հանրապետական, գերատեսչական, տեղական և այլ ցանցերի առաջնահերթ օգտագործման կարգը.

30) հաստատում է շրջակա միջավայրի պահպանության, վտանգավոր քիմիական նյութերի ու թափոնների էկոլոգիապես անվտանգ կառավարման պայմանների ապահովման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ հետադետային վերականգնման և վերակառուցման գործընթացներում շինարարական աղբի, արդյունաբերական և քիմիական թափոնների տեղաբաշխման համար առավել անվտանգ տեղամասերի հատկացման, թափոնների մեկուսացման ու վերացման կարգը.

31) հաստատում է սոցիալական պաշտպանության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակներում տուժած բնակչության սոցիալ-հոգեբանական աջակցության և սոցիալական պաշտպանության ապահովման կարգը.

32) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ արտակարգ իրավիճակների հանձնաժողովների, աղետի հետևանքների վերացման կառավարման և ազգային աջակցման միջգերատեսչական աշխատանքային խմբերի կառուցվածքն ու գործողությունների ընթացակարգերը.

33) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ պետական մարմիններում, պետական կառավարման համակարգի մարմիններում, տարածքային կառավարման մարմիններում, տեղական ինքնակառավարման մարմիններում և կազմակերպություններում աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղություններով լիազոր

մարմնի կողմից ուսումնասիրություններ իրականացնելու և հայտնաբերված թերությունների վերացման վերաբերյալ առաջարկություններ ներկայացնելու կարգը:

Հոդված 15. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության իրավասությունն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ

1. Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ

1) ընդունում է արտակարգ իրավիճակ հայտարարելու որոշումը և դիմում միջազգային հումանիտար օգնության.

2) ապահովում է արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության հանրապետական պլանների կիրարկումը:

Հոդված 16. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության իրավասությունը հետադետային վերականգնման ուղղությամբ

1. Կառավարության իրավասությունը հետադետային վերականգնման ուղղությամբ՝

1) կազմակերպում է հետադետային վերականգնման միջոցառումները.

2) հաստատում է լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ հետադետային վերականգնման ռազմավարությունը և դրանից բխող գործողությունների ծրագիրը, ապահովում դրանց իրականացումը և մշտադիտարկումը.

3) հաստատում է մշակույթի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնման ծրագիրը.

4) հաստատում է ֆինանսների կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի կողմից մշակված՝ հետադետային վերականգնման միջոցառումների իրականացմանն ուղղված ռեսուրսների ներգրավման և կառավարման ծրագիրը:

Հոդված 17. Պետական մարմինների իրավասություններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ

1. Պետական մարմիններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ՝

1) մշակում, լիազոր մարմնի հետ համաձայնեցնում և հաստատում են իրենց կառույցի աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանը, ինչպես նաև ապահովում դրա կիրարկումը.

2) սահմանված կարգով ստեղծում են ազդարարման համակարգ.

3) ապահովում են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ իրենց աշխատողների ուսուցման, իրազեկման և ուսումնավարժությունների կազմակերպման գործընթացը.

4) կազմակերպում են իրենց համակարգի աշխատողների պաշտպանությունն արտակարգ իրավիճակներում.

5) իրականացնում են բնակչության պաշտպանության ոլորտում օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

Հոդված 18. Լիազոր մարմնի իրավասություններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ

1. Լիազոր մարմինն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ՝

1) մշակում և հաստատում է աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանները.

2) մշակում և հաստատում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտի ծրագրեր, ուղեցույցներ, ռիսկերի գնահատման մեթոդաբանություններ և պլաններ.

3) իրականացնում է պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության վիճակի համալիր գնահատումը.

4) կազմակերպում և իրականացնում է պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների աշխատողների ու ղեկավարների և բնակչության ուսուցումն աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության

պաշտպանության հարցերով՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով.

5) մշակում և հաստատում է պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանների մշակման մեթոդական ուղեցույցները և օրինակելի ձևերը.

6) իր լիազորությունների շրջանակում իրականացնում է ուսումնասիրություն պետական մարմիններում, պետական կառավարման համակարգի մարմիններում, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում ու կազմակերպություններում, և ներկայացնում է առաջարկություններ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում առկա խնդիրների, թերությունների վերացման, աղետների ռիսկի նվազեցմանն ուղղված միջոցառումների իրականացման և արձագանքման պատրաստվածության մասին՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված կարգով.

7) իր լիազորությունների շրջանակում ապահովում է բնական, տեխնոլոգիական, ճառագայթային, քիմիական և կենսաբանական վտանգների մշտադիտարկումն ու հսկողության կազմակերպումը.

8) համակարգում է ազդարարման միասնական համակարգի ստեղծման գործընթացը, ապահովում է ազդարարման միասնական համակարգի անխափան աշխատանքի մշտադիտարկումը և իրականացնում ազդարարում՝ բոլոր մակարդակներում:

Հոդված 19. Լիազոր մարմնի իրավասություններն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ

1. Լիազոր մարմինն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ՝

1) ապահովում է աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանի կիրարկումը.

2) համակարգում է բնակչության իրազեկման, տեղեկատվության հասանելիության և հետադարձ կապի ապահովման իրականացումն արտակարգ իրավիճակների բոլոր մակարդակներում.

3) ապահովում է տուժած բնակչությանն օգնություն ցուցաբերելու նպատակով ֆինանսական, պարենային, բժշկական և նյութական պաշարների ու ֆոնդերի նպատակային օգտագործումը.

4) համակարգում է կարիքների գնահատման և արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտում վաղ վերականգնման միջոցառումները.

5) համակարգում է միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ստացման հայտի ներկայացման, ընդունման և բաշխման աշխատանքները.

6) աջակցում է կորած անձանց, առաջին հերթին բնակչության առավել խոցելի խմբերում ներառված, որոնման, հայտնաբերման և ընտանիքի հետ միավորման գործընթացի իրականացմանը.

7) համակարգում է պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի, նյութական պաշարների և այլ միջոցների նպատակային հավաքագրման ու օգտագործման գործընթացը.

8) համակարգում է ոչ պետական սեփականություն համարվող գույքի ժամանակավոր տիրապետումն ու օգտագործումը արտակարգ իրավիճակներում.

9) ներկայացնում է հայտ կապի ոլորտը համակարգող մարմինն՝ կապի հանրապետական, գերատեսչական, տեղական և այլ ցանցերի առաջնահերթ օգտագործման վերաբերյալ.

10) համակարգում է վարակիչ զանգվածային, անասնահամաճարակային և մշակաբույսերի զանգվածային հիվանդությունների կանխարգելման, վերացման և կարանտինային միջոցառումների իրականացումը.

11) առաջարկություններ է ներկայացնում Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն՝ հանրապետական պլանների մասամբ կամ ամբողջովին գործի մեջ դնելու վերաբերյալ, համակարգում է այդ պլաններով սահմանված միջոցառումների կատարումը.

12) համակարգում է աշխատունակ քաղաքացիների (նրանց համաձայնությամբ) ներգրավումն արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման գործընթացին՝ ըստ մասնագիտական և անհատական հատկանիշների:

Հոդված 20. Լիազոր մարմնի իրավասությունները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ

1. Լիազոր մարմինը հետադետային վերականգնման ուղղությամբ՝

1) համակարգում է արտակարգ իրավիճակի հետևանքով պատճառված վնասի և կորուստների գնահատման ու հաշվառման գործընթացը.

2) մասնակցում է հետադետային վերականգնման ռազմավարության և դրանից բխող գործողությունների ծրագրի մշակմանը.

3) իրականացնում է բնակչության պաշտպանությանն ուղղված՝ օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

Հոդված 21. Պետական կառավարման համակարգի մարմինների ընդհանուր իրավասություններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ

1. Պետական կառավարման համակարգի մարմիններն իրենց լիազորությունների շրջանակներում աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ՝

1) իրականացնում են իրենց գործունեության ոլորտի աղետների ռիսկի գնահատման գործընթացը.

2) աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտներում համակարգում են իրենց ենթակա կազմակերպությունների աշխատանքները՝ անկախ կազմակերպական-իրավական ձևից.

3) իրականացնում են աղետների ռիսկի և կլիմայի փոփոխության վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրումն ու տրամադրումը լիազոր մարմնին.

4) ապահովում են իրենց ոլորտային զարգացման ծրագրերում աղետների ռիսկի նվազեցման, կլիմայի փոփոխության և հարմարվողականության միջոցառումների ներառումը և այդ միջոցառումների իրականացումն ու մշտադիտարկումը.

5) մշակում, լիազոր մարմնի հետ համաձայնեցնում և հաստատում են իրենց կառույցի աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանը, ապահովում դրանց կիրարկումն ու մշտադիտարկումը.

6) սահմանված կարգով իրենց համակարգում ստեղծում են ազդարարման համակարգեր, ապահովում դրանց անխափան աշխատանքը և աշխատողների ազդարարումը.

7) իրենց իրավասության ոլորտում ապահովում են վտանգավոր, բարձր ռիսկայնության և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների գործունեության անվտանգության ապահովման նորմերի պահանջների կատարումը.

8) ապահովում են բնական, տեխնոլոգիական, ճառագայթային, քիմիական և կենսաբանական վտանգների մշտադիտարկումն ու հսկողության կազմակերպումը.

9) ապահովում են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ իրենց աշխատողների ուսուցման, իրազեկման և ուսումնավարժությունների կազմակերպման գործընթացը.

10) կազմակերպում են իրենց համակարգի աշխատողների պաշտպանությունն արտակարգ իրավիճակներում.

11) իրենց իրավասության ոլորտում կնքում են պայմանագրեր, համաձայնագրեր և հուշագրեր մարդասիրական գործունեություն իրականացնող կազմակերպությունների հետ:

Հոդված 22. Պետական կառավարման համակարգի մարմինների ընդհանուր իրավասություններն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ

1. Պետական կառավարման համակարգի մարմիններն իրենց լիազորությունների շրջանակներում արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ՝

1) ապահովում են իրենց համակարգի աշխատողների իրազեկումը.

2) կազմակերպում են իրենց ենթակայության տակ գտնվող կազմակերպությունների գործունեությունն արտակարգ իրավիճակներում.

3) բնակչության պաշտպանության նպատակով տրամադրում են մասնագիտական աջակցություն.

4) աջակցում են փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների իրականացմանը.

5) աջակցում են կարիքների գնահատման և վաղ վերականգնման միջոցառումների պլանավորման և իրականացման գործընթացներին.

6) աջակցում են միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ստացման հայտի մշակման և ազգային աջակցման, ընդունման և բաշխման աշխատանքներին.

7) ապահովում են մասնակցություն արտակարգ իրավիճակների հանրապետական հանձնաժողովի, արտակարգ իրավիճակի հետևանքների վերացման կառավարման և ազգային աջակցման միջգերատեսչական աշխատանքային խմբերի աշխատանքներին.

8) աջակցում են պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի, նյութական պաշարների և այլ միջոցների նպատակային հավաքագրման ու օգտագործման գործընթացին.

9) իրականացնում են բնակչության պաշտպանության բնագավառի վերաբերյալ օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

2. Արտակարգ իրավիճակներով պայմանավորված՝ բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպությունների առողջապահության բնագավառի կառավարման լիազորություններն անցնում են Հայաստանի Հանրապետության առողջապահության բնագավառի պետական կառավարման լիազոր մարմնին՝ անկախ բժշկական օգնություն և սպասարկում իրականացնող կազմակերպությունների սեփականության ձևից, բացառությամբ՝ պաշտպանության նախարարության զինվորական հոսպիտալների:

Հոդված 23. Պետական կառավարման համակարգի մարմինների ընդհանուր իրավասությունները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ

1. Պետական կառավարման համակարգի մարմիններն իրենց լիազորությունների շրջանակներում հետադետային վերականգնման ուղղությամբ՝

1) աջակցում են հետադետային վերականգնման ռազմավարության և դրանից բխող գործողությունների ծրագրի մշակմանը և ներգրավվում դրանց իրականացմանը.

2) ապահովում են կորուստների և վնասի, հետադետային վերականգնման և վերակառուցման կարիքների գնահատման գործընթացում համապատասխան մասնագետների մասնակցությունը և ներկայացնում են ոլորտին վերաբերող մասնագիտական եզրակացություն.

3) իրականացնում են տնտեսական գործունեության, բնակարանային ֆոնդի և բնականոն կենսագործունեության վերականգնման աշխատանքները.

4) իրականացնում են հետադետային վերականգնման միջոցառումներին ուղղված ռեսուրսների ներգրավումն ու կառավարումը.

5) աջակցում են հետադետային վերականգնման և վերակառուցման գործընթացներում շինարարական աղբի, արդյունաբերական և քիմիական թափոնների տեղաբաշխման համար առավել անվտանգ տեղամասերի հատկացման, թափոնների մեկուսացման ու վերացման աշխատանքներին.

6) աջակցում են պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնման ծրագրի մշակմանը և իրականացմանը.

7) իրականացնում են բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

Հոդված 24. Տարածքային կառավարման մարմինների իրավասություններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ

1. Տարածքային կառավարման մարմիններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ մարզի տարածքում՝

1) համակարգում և իրականացնում են աղետների ռիսկի գնահատման գործընթացը.

2) իրականացնում են աղետների ռիսկի և կլիմայի փոփոխության վերաբերյալ տեղեկատվության հավաքագրումն ու տրամադրումը՝ տարածքային կառավարման ոլորտի պետական կառավարման լիազոր մարմնին և լիազոր մարմնին.

3) ապահովում են մարզային զարգացման ծրագրերում աղետների ռիսկի նվազեցման, կլիմայի փոփոխության և հարմարվողականության միջոցառումների ներառումը և այդ միջոցառումների իրականացումն ու մշտադիտարկումը.

4) մշակում, լիազոր մարմնի հետ համաձայնեցնում և հաստատում են աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու մարզային պլանը, ապահովում դրանց կիրարկումն ու մշտադիտարկումը.

5) մասնակցում են ազդարարման միասնական համակարգի ստեղծման գործընթացին և ապահովում համակարգի անխափան աշխատանքի մշտադիտարկումը մարզի տարածքում.

6) աջակցում են բնակավայրերի, տարածքների գլխավոր հատակագծերում և մանրամասն հատակագծման ու գոտևորման նախագծերում վտանգավոր արտադրական օբյեկտների նպատակահարմար տեղաբաշխման սանիտարական նորմերի իրականացմանը.

7) աջակցում են մարզպետարանի ենթակայության շենքերի, շինությունների, ինժեներական ցանցերի, տրանսպորտային հաղորդակցության ուղիների և մայրուղիների շինարարության, անվտանգ և հուսալի շահագործման նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջների կատարմանը.

8) ապահովում են իրենց ենթակայության տակ գտնվող վտանգավոր, մարդկային կուտակումներով և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների գործունեության անվտանգությունը.

9) աջակցում են վտանգավոր, մարդկային կուտակումներով և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների գործունեության անվտանգության նորմերի պահանջների իրականացման գործընթացին.

10) աջակցում են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ մարզի բնակչության ուսուցման, իրազեկման և ուսումնավարժությունների կազմակերպման գործընթացին:

Հոդված 25. Տարածքային կառավարման մարմինների իրավասություններն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ՝

1. Տարածքային կառավարման մարմիններն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ մարզի տարածքում՝

1) կազմակերպում են մարզի բնակչության պաշտպանությունն արտակարգ իրավիճակներում.

2) ապահովում են մարզի բնակչության ազդարարումը.

3) ապահովում են մարզի բնակչությանն անհատական պաշտպանության միջոցների տրամադրման, տարհանման և պատասպարման կազմակերպումն ու իրականացումը.

4) աջակցում են փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների իրականացմանը.

5) ապահովում են մարզի բնակչության իրազեկումը, տեղեկատվության հասանելիությունը և հետադարձ կապը.

6) համակարգում են շրջակա միջավայրի, խմելու ջրի, սննդամթերքի վիճակի և վարակվածության դիտարկման, զննման ու հսկողության իրականացումը.

7) աջակցում են ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից բնակչության պաշտպանության հատուկ միջոցառումների իրականացմանը.

8) համակարգում են հասարակական կարգի, բնակչության կենսագործունեությունն ապահովող կարևորագույն օբյեկտների պահպանության ուժեղացման գործընթացները.

9) աջակցում են բնակչության պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար անհրաժեշտ տրանսպորտային միջոցների ապահովման գործընթացին.

10) մասնակցում են միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ստացման հայտի մշակման և ազգային աջակցման աշխատանքներին.

11) աջակցում են կորած անձանց որոնման, հայտնաբերման և ընտանիքի հետ միավորման աշխատանքներին.

12) աջակցում են վարակիչ զանգվածային, անասնահամաճարակային և մշակաբույսերի զանգվածային հիվանդությունների կանխարգելման, վերացման և կարանտինային միջոցառումների իրականացմանը.

13) ստեղծում են արտակարգ իրավիճակների մարզային հանձնաժողով, ապահովում են մասնակցություն արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման կառավարման ու ազգային աջակցման միջգերատեսչական աշխատանքային խմբերի աշխատանքներին.

14) աջակցում են կարիքների գնահատման և վաղ վերականգնման միջոցառումների պլանավորմանն ու իրականացմանը՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված կարգով:

Հոդված 26. Տարածքային կառավարման մարմինների իրավասությունները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ

1. Տարածքային կառավարման մարմինները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ մարզի տարածքում՝

1) աջակցում են հետադետային վերականգնման ռազմավարության և դրանից բխող գործողությունների ծրագրի մշակմանը և ներգրավվում դրանց իրականացմանը.

2) կազմակերպում և ապահովում են վնասի և կորուստների գնահատման գործընթացը.

3) համակարգում և մշտադիտարկում են հետադետային վերականգնման միջոցառումներին ուղղված ռեսուրսների ներգրավման գործընթացը.

4) աջակցում են հետադետային վերականգնման և վերակառուցման գործընթացներում շինարարական աղբի, արդյունաբերական և քիմիական թափոնների տեղաբաշխման համար առավել անվտանգ տեղամասերի հատկացման, թափոնների մեկուսացման ու վերացման աշխատանքներին.

5) ապահովում են կրթության շարունակականությունը.

6) աջակցում են պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնման ծրագրի իրականացմանը.

7) իրականացնում են բնակչության պաշտպանության բնագավառի վերաբերյալ օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

Հոդված 27. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասություններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ

1. Տեղական ինքնակառավարման մարմիններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ համայնքի տարածքում՝

1) իրականացնում են միջոցառումներ համայնքային ենթակայության օբյեկտների անվտանգ աշխատանքն ապահովելու նպատակով.

2) ապահովում են ազդարարման համակարգի ստեղծման գործընթացը և անխափան աշխատանքը.

3) իրականացնում են աղետների ռիսկի և կլիմայի փոփոխության տեղեկատվության հավաքագրումն ու տրամադրումը՝ տարածքային կառավարման մարմին.

4) մշակում, լիազոր մարմնի հետ համաձայնեցնում և հաստատում են աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու համայնքային պլանը, ապահովում դրանց կիրարկումն ու մշտադիտարկումը.

5) ապահովում են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ համայնքի բնակչության ուսուցման, իրազեկման և ուսումնավարժությունների կազմակերպման պլանավորումն ու իրականացումը.

6) իրականացնում են աղետների ռիսկի գնահատման գործընթացը.

7) ապահովում են բնակավայրերի, տարածքների գլխավոր հատակագծերում և մանրամասն հատակագծման և գոտևորման նախագծերում վտանգավոր արտադրական օբյեկտների նպատակահարմար տեղաբաշխման սանիտարական նորմերի իրականացումը.

8) ապահովում են համայնքային ենթակայության շենքերի, շինությունների, ինժեներական ցանցերի, տրանսպորտային հաղորդակցության ուղիների շինարարության, անվտանգ և հուսալի շահագործման նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջների կատարումը.

9) ապահովում են իրենց ենթակայության տակ գտնվող վտանգավոր, մարդկային կուտակումներով և կարևորագույն նշանակության օբյեկտների գործունեության անվտանգությունը:

3. Տեղական ինքնակառավարման մարմինները համայնքի բյուջե փաստացի ստացված եկամուտների սահմաններում կատարում են աղետների ռիսկի կառավարման միջոցառումներ:

4. Տեղական ինքնակառավարման մարմինները հնգամյա զարգացման ծրագրերում, որպես բաղկացուցիչ մաս, ներառում են աղետների ռիսկի կառավարման, կլիմայի փոփոխության և հարմարվողականության, դիմակայունության կարողությունների զարգացման միջոցառումներ:

Հոդված 28. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասություններն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ

1. Տեղական ինքնակառավարման մարմիններն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ համայնքի տարածքում՝

1) կազմակերպում են համայնքի բնակչության պաշտպանությունն արտակարգ իրավիճակներում.

2) սահմանված կարգով ապահովում են համայնքի բնակչության ազդարարումը և իրազեկումը.

3) ապահովում են համայնքի բնակչությանն անհատական պաշտպանության միջոցների տրամադրման, տարհանման, պատսպարման կազմակերպումն ու իրականացումը.

4) համակարգում են փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների կատարումը.

5) ապահովում են համայնքի բնակչության իրազեկման, տեղեկատվության հասանելիության և հետադարձ կապի իրականացումը համայնքային մակարդակում.

6) ապահովում են արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման աշխատանքներում համայնքի բնակիչների ներգրավվումը՝ իրենց համաձայնությամբ.

7) մասնակցում են միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ստացման հայտի մշակման և ազգային աջակցման աշխատանքներին.

8) աջակցում են տուժած բնակչությանը մարդասիրական օգնության բաշխման աշխատանքներին.

9) լիազորված մարմնին տեղեկացնում են արտակարգ իրավիճակի սպառնալիքի կամ առաջացման մասին,

10) համակարգում են շրջակա միջավայրի, խմելու ջրի, սննդամթերքի վիճակի և վարակվածության դիտարկման, գննման ու հսկողության իրականացումը.

11) համակարգում են ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից բնակչության պաշտպանության հատուկ միջոցառումների իրականացումը.

12) համակարգում են հասարակական կարգի, բնակչության կենսագործունեության ապահովման և կարևոր օբյեկտների պահպանության ուժեղացման գործընթացների իրականացումը.

13) համակարգում են բնակչության բժշկական սպասարկման գործընթացի կազմակերպումը.

14) կազմակերպում են բնակչության կենսաապահովման միջոցառումների իրականացումը.

15) ապահովում են բնակչության պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար անհրաժեշտ տրանսպորտային միջոցներով.

16) կազմակերպում են կարիքների գնահատման և վաղ վերականգնման միջոցառումների պլանավորման և իրականացման գործընթացները.

17) աջակցում են կորած անձանց՝ առաջին հերթին առավել խոցելի խմբերում ներառված, որոնման, հայտնաբերման և ընտանիքի հետ միավորման աշխատանքներին, կազմակերպում են դիակների ճանաչման և հուղարկավորման աշխատանքները.

18) կազմակերպում են ոչ պետական սեփականություն համարվող գույքի տիրապետման և օգտագործման գործընթացն արտակարգ իրավիճակներում.

19) աջակցում են կապի հանրապետական, գերատեսչական, տեղական և այլ ցանցերի առաջնահերթ օգտագործման գործընթացի կազմակերպմանն արտակարգ իրավիճակներում.

20) աջակցում են վարակիչ զանգվածային, անասնահամաճարակային և մշակաբույսերի զանգվածային հիվանդությունների կանխարգելման, վերացման և կարանտինային միջոցառումների իրականացմանը.

21) կազմակերպում են արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ուժերի մոբիլիզացումը և նրանց ներգրավվածությունն արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման աշխատանքներում.

22) կայացնում են արտակարգ իրավիճակների սպառնալիքի կամ առաջացման դեպքում, բնակչության տարհանման և տարհանված բնակչությանը ժամանակավոր կացարաններով ապահովելու վերաբերյալ որոշումներ:

Հոդված 29. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասությունները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ

1. Տեղական ինքնակառավարման մարմինները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ համայնքի տարածքում՝

1) աջակցում են հետադետային վերականգնման ռազմավարության և դրանից բխող գործողությունների ծրագրի մշակմանը և ներգրավվում դրանց իրականացմանը.

2) կազմակերպում և ապահովում են կորուստների և վնասի գնահատման գործընթացը.

3) կազմակերպում և մշտադիտարկում են տնտեսական գործունեության և բնականոն կենսագործունեության վերականգնման աշխատանքները.

4) համակարգում և մշտադիտարկում են հետադետային վերականգնման միջոցառումներին ուղղված ռեսուրսների ներգրավման և կառավարման գործընթացը.

5) կազմակերպում են հետադետային վերականգնման և վերակառուցման գործընթացներում շինարարական աղբի, արդյունաբերական ու քիմիական թափոնների համար առավելագույն անվտանգ տեղամասերի հատկացման, թափոնների մեկուսացման ու վերացման աշխատանքներին.

6) աջակցում են կրթության շարունակականության ապահովմանը.

7) աջակցում են պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնման ծրագրի իրականացմանը.

8) իրականացնում են բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

Հոդված 30. Կազմակերպությունների իրավասություններն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ

1. Կազմակերպությունն աղետների ռիսկի նվազեցման ուղղությամբ կազմակերպության տարածքում՝

1) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, իրականացնում է ռիսկի գնահատում.

2) իրականացնում է աղետների ռիսկի գնահատման գործընթացը.

3) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, իրականացնում է աղետների ռիսկի և կլիմայի փոփոխության տեղեկատվության հավաքագրումն ու տրամադրումը՝ տեղական ինքնակառավարման մարմնին և լիազոր մարմնին.

4) ապահովում է աղետների ռիսկի նվազեցման, կլիմայի փոփոխության և հարմարվողականության միջոցառումների ներառումն իր զարգացման ծրագրերում, ապահովում դրանց իրականացումն ու մշտադիտարկումը.

5) մշակում, լիազոր մարմնի հետ համաձայնեցնում և հաստատում է աղետների ռիսկի կառավարման կամ արտակարգ իրավիճակներում գործելու պլանը, ապահովում դրա կիրարկումն ու մշտադիտարկումը.

6) ստեղծում է ազդարարման համակարգ և ապահովում դրա անխափան աշխատանքը.

7) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է մանրամասն հատակագծման և գոտևորման նախագծերում վտանգավոր արտադրական օբյեկտների նպատակահարմար տեղաբաշխման սանիտարական նորմերի իրականացումն իր տարածքում.

8) ապահովում է իր հաշվեկշռում գտնվող շենքերի, շինությունների, ինժեներական ցանցերի, տրանսպորտային հաղորդակցության ուղիների և մայրուղիների շինարարության, անվտանգ և հուսալի շահագործման նորմատիվ իրավական ակտերի պահանջների կատարումը.

9) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ռիսկային գոտում գտնվող համայնքների ազդակիր բնակավայրերում ստեղծում է ազդարարման համակարգ և ապահովում դրա անխափան աշխատանքը.

10) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է բնական, տեխնոլոգիական, ճառագայթային, քիմիական և կենսաբանական վտանգների մշտադիտարկումն ու հսկողության կազմակերպումը.

11) ապահովում է աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ կազմակերպության աշխատողների ուսուցման, իրազեկման և ուսումնավարժությունների կազմակերպման գործընթացը.

12) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, կազմակերպության տարածքում ապահովում է ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից աշխատողների պաշտպանության հատուկ միջոցառումների պլանավորումը.

13) վտանգավոր, մարդկային կուտակումներով և կարևորագույն նշանակության օբյեկտներն ապահովում են իրենց գործունեության անվտանգությունը.

14) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, պլանավորում է բնակչության բժշկական սպասարկման գործընթացը.

15) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է բնակչության պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար անհրաժեշտ տրանսպորտային միջոցների ներգրավման պլանավորումը.

16) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, արձագանքման համար անհրաժեշտ ուժերի և միջոցների ստեղծում և դրանց մշտական պատրաստվածության ապահովում:

2. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշումներով սահմանված կարգերով վտանգավոր օբյեկտներ շահագործող անձինք մշակում և հաստատում են անվտանգության անձնագիր (արտադրական վտանգավոր օբյեկտներ), անվտանգության վկայագիր (վտանգավոր արդյունաբերական օբյեկտ), անվտանգության հայտարարագիր (հիդրոտեխնիկական կառուցվածքների) և ներկայացնում լիազոր մարմնի համապատասխան տարածքային ստորաբաժանում:

3. Աղետների ռիսկի կառավարման կարողությունների զարգացումը, որպես անբաժանելի մաս, պետք է ներառվի Հայաստանի Հանրապետության կառավարության և վտանգավոր օբյեկտների միջև կնքվող պայմանագրերում:

Հոդված 31. Կազմակերպությունների իրավասություններն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ

1. Կազմակերպությունն արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման ուղղությամբ՝

1) իրականացնում է իր աշխատողների պաշտպանությունն արտակարգ իրավիճակներում.

2) աջակցում է փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների իրականացմանը և տրամադրում անհրաժեշտ ուժեր՝ համապատասխան աշխատանքներ կատարելու համար.

3) վտանգավոր օբյեկտներն ապահովում են հնարավոր վտանգավոր ազդեցության գոտում բնակվող բնակչության անհապաղ ազդարարումը և պաշտպանությունը.

4) ապահովում է իր աշխատողների ազդարարումն ու իրազեկումը.

5) լիազորված մարմնին տեղեկացնում է արտակարգ իրավիճակի հետ կապված հնարավոր սպառնալիքի մասին.

6) համաձայն հանրապետական արձագանքման պլանների՝ իրենց վերապահված գործողությունների պլանավորում և դրանց ապահովման կազմակերպում.

7) ապահովում է իր աշխատողների անհատական պաշտպանության միջոցների տրամադրման, տարհանման, պատուպարման կազմակերպումը և իրականացումը.

8) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է շրջակա միջավայրի, խմելու ջրի, սննդամթերքի վիճակի և վարակվածության դիտարկման, գննման ու հսկողության իրականացումը.

9) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից բնակչության պաշտպանության հատուկ միջոցառումների իրականացումը.

10) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է կարևորագույն օբյեկտների պահպանության ուժեղացման գործընթացների իրականացումը.

11) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է բնակչության բժշկական սպասարկման գործընթացը.

12) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է բնակչության կենսաապահովման միջոցառումների իրականացումը.

13) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, ապահովում է բնակչության պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար անհրաժեշտ տրանսպորտային միջոցներով.

14) ապահովում է կազմակերպության կայուն գործունեությունը և աշխատանքների անընդհատությունն ու շարունակականությունը.

15) մասնակցում է միջազգային արագ արձագանքման թիմերի, փորձագետների, մարդասիրական բեռների ստացման հայտի մշակման և ազգային աջակցման աշխատանքներին.

16) աջակցում է պետական և ոչ պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի, նյութական պաշարների և այլ միջոցների նպատակային հավաքագրման ու օգտագործման գործընթացին.

17) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, աջակցում և իրականացնում է կապի հանրապետական, գերատեսչական, տեղական և այլ ցանցերի առաջնահերթ օգտագործմանը.

18) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, աջակցում է կարանտինային, վարակիչ զանգվածային, անասնահամաճարակային և մշակաբույսերի զանգվածային հիվանդությունների կանխարգելման և վերացման միջոցառումների իրականացմանը.

19) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով, աջակցում է կարիքների գնահատման և վաղ վերականգնման միջոցառումների պլանավորման ու իրականացման գործընթացներին:

Հոդված 32. Կազմակերպությունների իրավասությունները հետադետային վերականգնման ուղղությամբ

1. Կազմակերպությունը հետադետային վերականգնման ուղղությամբ՝

1) աջակցում է հետադետային վերականգնման ռազմավարության և դրանից բխող գործողությունների ծրագրի մշակմանը և ներգրավվում դրանց իրականացմանը՝ համաձայն հաստատված պլանի.

2) կազմակերպում և ապահովում է կորուստների և վնասի գնահատման գործընթացը կազմակերպության մակարդակում.

3) մասնակցում կամ օժանդակում է տնտեսական գործունեության, բնակարանային ֆոնդի և այլ վերականգնման աշխատանքներին արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտում.

4) մասնակցում կամ օժանդակում է հետադետային վերականգնման միջոցառումներին ուղղված ռեսուրսների ներգրավմանը.

5) աջակցում է հետադետային վերականգնման և վերակառուցման գործընթացներում շինարարական աղբի, արդյունաբերական և քիմիական թափոնների տեղաբաշխման համար առավել անվտանգ տեղամասերի հատկացման, թափոնների մեկուսացման ու վերացման աշխատանքներին.

6) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով՝ ապահովում է կրթության շարունակականությունը.

7) իր գործունեության առանձնահատկություններից ելնելով՝ աջակցում կամ իրականացնում է պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնման ծրագիրը.

8) իրականացնում է բնակչության պաշտպանության ուղղությամբ օրենքով սահմանված այլ լիազորություններ:

ԳԼՈՒԽ 5

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻ ԴԱՍԱԿԱՐԳՈՒՄԸ, ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿՆԵՐԻՆ ԱՐՁԱԳԱՆՔՄԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿՆԵՐԸ ԵՎ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ

Հոդված 33. Արտակարգ իրավիճակների դասակարգումը

1. Արտակարգ իրավիճակների հետևանքների ծավալը (ըստ դրանց հետևանքով կորուստներ կրած բնակչություն, երկար ժամանակով կենսագործունեությունը խախտված մարդկանց թվաքանակի, պատճառված նյութական վնասի չափի, արտակարգ իրավիճակի խոցող գործոնների տարածման գոտիների սահմանների) հաշվի առնելով՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում արտակարգ իրավիճակները դասակարգվում են հետևյալ մակարդակներով՝

1) Հանրապետական՝

ա. տուժել են երեք հարյուրից ավելի մարդ,

բ. խախտվել են հինգ հարյուրից ավելի մարդկանց կենսագործունեության պայմանները,

գ. նյութական վնասը կազմել է նվազագույն աշխատավարձի հինգ հարյուր հազարապատիկից ավելի,

դ. խոցման գործոնները տարածվել են երկու մարզերի կամ Երևան քաղաքի երկու և ավելի վարչական շրջանների տարածքներում.

2) մարզային՝

ա. տուժել են հիսունից ավելի, սակայն երեք հարյուրից պակաս մարդ,

բ. խախտվել են երեք հարյուրից ավելի, սակայն հինգ հարյուրից պակաս մարդկանց կենսագործունեության պայմանները,

գ. նյութական վնասը կազմել է նվազագույն աշխատավարձի հինգ հազարապատիկից ավելի, սակայն չի գերազանցել հինգ հարյուր հազարապատիկը,

դ. խոցման գործոնները չեն տարածվել մարզի տարածքից դուրս.

3) համայնքային՝

ա. տուժել է տասից ավելի, սակայն հիսունից պակաս մարդ,

բ. խախտվել են հարյուրից ավելի, սակայն երեք հարյուրից պակաս մարդկանց կենսագործունեության պայմանները,

գ. նյութական վնասը կազմել է նվազագույն աշխատավարձի հազարապատիկից ավելի, սակայն չի գերազանցել հինգ հազարապատիկը,

դ. խոցման գործոնները չեն տարածվել համայնքի (Երևան քաղաքի մեկ վարչական շրջանի) տարածքից դուրս.

4) տեղային (օբյեկտային)՝

ա. տուժել են տասից ոչ ավելի մարդ,

բ. խախտվել են հարյուրից ոչ ավելի մարդկանց կենսագործունեության պայմանները,

գ. նյութական վնասը չի գերազանցել նվազագույն աշխատավարձի հազարապատիկը,

դ. խոցման գործոնները չեն տարածվել օբյեկտի տարածքից դուրս:

Հոդված 34. Արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման կառավարման մակարդակները

1. Արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար ներգրավված արձագանքման ուժերից ու միջոցներից ելնելով, Հայաստանի Հանրապետության տարածքում սահմանվում են արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման կառավարման հետևյալ մակարդակները՝

1) հանրապետական՝ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումն ապահովում են պետական կառավարման համակարգի մարմինների՝ երկու կամ ավելի մարզերում տեղակայված ստորաբաժանումների արձագանքման ուժերն ու միջոցները.

2) մարզային՝ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումն ապահովում են պետական կառավարման համակարգի մարմինների տվյալ մարզի տարածքում տեղակայված ստորաբաժանումների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների տրամադրության տակ գտնվող արձագանքման ուժերն ու միջոցները.

3) համայնքային՝ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումն ապահովում են պետական կառավարման համակարգի մարմինների տարածքային ստորաբաժանումների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, նշված տարածքում գործող կազմակերպությունների արձագանքման ուժերն ու միջոցները.

4) տեղային (օբյեկտային)՝ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումն ապահովում են համապատասխան օբյեկտի արձագանքման ուժերն ու միջոցները՝ օգտագործելով նշված օբյեկտի տրամադրության տակ գտնվող նյութական պաշարները:

Հոդված 35. Արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման կառավարման մարմինները

1. Արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման կառավարման մարմիններն են՝

1) հանրապետական մակարդակում՝

ա. Հայաստանի Հանրապետության վարչապետը, որն արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումը կառավարելու վերաբերյալ քաղաքական որոշումներ է կայացնում՝

արտակարգ իրավիճակների հանրապետական հանձնաժողովի ներկայացրած առաջարկությունների հիման վրա.

բ. արտակարգ իրավիճակների կառավարման հանրապետական հանձնաժողովը՝ Հայաստանի Հանրապետության վարչապետի որոշմամբ ստեղծված պետական կառավարման համակարգի մարմինների լիազորված անձանցից կազմված միասնական համակարգի մարմին, որը գործառնական մակարդակում համակարգում ու կազմակերպում է արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումը՝ դրանց սպառնալիքի կամ առաջացման դեպքում, որի կայացրած որոշումները պարտադիր են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի բոլոր սուբյեկտների համար.

գ. արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման պետական կառավարման համակարգի մարմնի հանձնաժողովը՝ պետական կառավարման համակարգի մարմնի ղեկավարի իրավական ակտով ստեղծված մարմին, որը կախված կառավարման մակարդակից և ոլորտներից, իրավասու է կազմակերպել իր գործունեությունը՝ արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության ոլորտում.

2) մարզային մակարդակում՝ արտակարգ իրավիճակների կառավարման մարզային հանձնաժողովը՝ մարզպետի որոշմամբ ստեղծված մարմին, որում ընդգրկվում են պետական կառավարման համակարգի մարմինների տվյալ մարզում տեղակայված տարածքային ստորաբաժանումների, տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների ղեկավարները և որը, գործառնական մակարդակում կազմակերպում և համակարգում է արտակարգ իրավիճակների արձագանքումը՝ դրանց սպառնալիքի կամ առաջացման դեպքում, որի կայացրած որոշումները պարտադիր են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի տվյալ մարզի բոլոր սուբյեկտների համար.

3) համայնքային մակարդակում՝ արտակարգ իրավիճակների կառավարման համայնքային հանձնաժողովը՝ համայնքի ղեկավարի որոշմամբ ստեղծված մարմին, որում ընդգրկվում են պետական կառավարման համակարգի մարմինների համապատասխան տարածքային ստորաբաժանումների, վարչական տարածքների, կազմակերպությունների ղեկավարները և որը, գործառնական մակարդակում կազմակերպում ու համակարգում է արտակարգ իրավիճակների արձագանքումը՝ դրանց սպառնալիքի կամ առաջացման

դեպքում, որի կայացրած որոշումները պարտադիր են աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության համակարգի տվյալ համայնքի բոլոր սուբյեկտների համար.

4) տեղային (օբյեկտային) մակարդակում՝ արտակարգ իրավիճակների կառավարման օբյեկտային հանձնաժողով՝ օբյեկտի ղեկավարի իրավական ակտով ստեղծված մարմին, որում ընդգրկվում է օբյեկտի ղեկավար կազմը և որը, գործառնական մակարդակում կազմակերպում և համակարգում է արտակարգ իրավիճակների արձագանքումը՝ դրանց սպառնալիքի կամ առաջացման դեպքում:

Հոդված 36. Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման կազմակերպումը և ղեկավարումը

1. Արտակարգ իրավիճակներին արձագանքումն իրականացնում են արձագանքման ուժերը՝ օգտագործելով իրենց ունեցած նյութական պաշարները և միջոցները:

2. Արտակարգ իրավիճակների կառավարման հանրապետական հանձնաժողովի գործունեությունը ղեկավարում է լիազոր մարմնի ղեկավարը կամ Վարչապետի կողմից լիազորված պաշտոնատար անձը:

3. Արտակարգ իրավիճակների կառավարման պետական կառավարման համակարգի մարմնի հանձնաժողովի գործունեությունը ղեկավարում է պետական կառավարման համակարգի մարմնի ղեկավարը կամ նրա կողմից լիազորված պաշտոնատար անձը:

4. Արտակարգ իրավիճակների կառավարման մարզային հանձնաժողովի գործունեությունը ղեկավարում է մարզպետը կամ նրա կողմից լիազորված պաշտոնատար անձը:

5. Արտակարգ իրավիճակների կառավարման համայնքային հանձնաժողովի գործունեությունը ղեկավարում է համայնքի ղեկավարը կամ նրա կողմից լիազորված պաշտոնատար անձը:

6. Արտակարգ իրավիճակների կառավարման օբյեկտային հանձնաժողովի գործունեությունը ղեկավարում է օբյեկտի ղեկավարը կամ նրա կողմից լիազորված անձը:

7. Արտակարգ իրավիճակի արձագանքումն անմիջականորեն ղեկավարում են՝

1) հանրապետական մակարդակում՝ լիազոր մարմնի ղեկավարի կողմից նշանակված պաշտոնատար անձը.

2) մարզային մակարդակում՝ մարզպետի կողմից նշանակված պաշտոնատար անձը.

3) համայնքային մակարդակում՝ համայնքի ղեկավարի կողմից նշանակված պաշտոնատար անձը.

4) օբյեկտային մակարդակում՝ օբյեկտի ղեկավարի կողմից նշանակված անձը:

8. Արտակարգ դեպքի, պատահարի վայրում արձագանքումն անմիջականորեն ղեկավարում է առաջինը ժամանած պետական կառավարման համակարգի մարմինների արձագանքման ուժերի լիազոր պաշտոնատար անձը, հաշվի առնելով արտակարգ դեպքի առաջացման պատճառի բնույթը, մինչև սույն հոդվածի 7-րդ մասի 1-ին, 2-րդ, 3-րդ և 4-րդ կետերով սահմանված ղեկավարների ժամանումը:

9. Եթե դաշտային պայմաններում ստեղծվել է գործողությունների ղեկավարման շտաբ, ապա արձագանքման ուժերը, անկախ իրենց ենթակայությունից, արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտի ժամանելուն պես անցնում են գործողությունների ղեկավարման շտաբի ենթակայության ներքո:

10. Արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտում արտակարգ իրավիճակին արձագանքման ղեկավարը պատասխանատու է պետական կառավարման համակարգի մարմինների արձագանքման ուժերի և արտակարգ իրավիճակների արձագանքման այլ մասնակիցների անվտանգության համար:

11. Հայաստանի Հանրապետության վարչապետը, լիազոր մարմնի առաջարկությամբ, կայացնում է որոշում՝ ՀՀ զինված ուժերի և այլ զորքերի համապատասխան ստորաբաժանումներին ներգրավել արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման աշխատանքներին:

12. Արտակարգ իրավիճակների արձագանքման կազմակերպումը և ղեկավարումն իրականացվում է համաձայն արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանությանն ուղղված գործողությունների պլանների, միջազգային պայմանագրերի, համաձայնագրերի, փոխգործողությունների պլանների և այլ պլանավորման փաստաթղթերի:

ԳԼՈՒԽ 6

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿ ՀԱՅՏԱՐԱՐԵԼՈՒ ՀԻՄՔԵՐԸ, ԿԱՐԳԸ, ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ, ՈՐՈՇՄԱՆ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆՆ ՈՒ ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ԳՈՐԾՈՂՈՒԹՅԱՆ ԴԱԴԱՐՈՒՄԸ

Հոդված 37. Արտակարգ իրավիճակ հայտարարելու հիմքերը, կարգը և պայմանները

1. Արտակարգ իրավիճակ հայտարարվում է Հայաստանի Հանրապետության ամբողջ տարածքում կամ դրա առանձին տարածքներում՝ հանրապետական, մարզային կամ համայնքային մակարդակի արտակարգ իրավիճակի առաջացման կամ դրա անմիջական սպառնալիքի առկայության դեպքերում:

2. Արտակարգ իրավիճակ կարող է հայտարարել՝

1) Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը՝ հանրապետական և մարզային մակարդակի արտակարգ իրավիճակների պարագայում՝

ա. լիազոր մարմնի ղեկավարի առաջարկությամբ,

բ. Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման մարմնի ղեկավարի առաջարկությամբ,

գ. համայնքի ղեկավարի առաջարկությամբ.

2) համայնքի ղեկավարը՝ համայնքային կամ տեղային (օբյեկտային) մակարդակի արտակարգ իրավիճակների պարագայում՝

ա. լիազոր մարմնի կառուցվածքային ստորաբաժանման ղեկավարի առաջարկությամբ,

բ. Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման մարմնի ղեկավարի առաջարկությամբ,

գ. համայնքի վարչական տարածքի (շրջանի) ղեկավարի առաջարկությամբ,

դ. համայնքի տարածքում գործող կարևորագույն նշանակության օբյեկտի, կազմակերպության ղեկավարի կամ հերթապահի (օպերատիվ հերթապահի, կարգավարի, ավագ կարգավարի) զեկույցի հիման վրա:

3. Սույն հոդվածի 1-ին մասին համապատասխան՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը կամ համայնքի ղեկավարը հայտարարում է արտակարգ իրավիճակ, ձեռնարկում է իրավիճակից բխող միջոցառումներ:

4. Համայնքի ղեկավարի որոշմամբ արտակարգ իրավիճակ հայտարարվելու դեպքում համայնքի ղեկավարի նախաձեռնությամբ անհապաղ գումարվում է համայնքի ավագանու արտահերթ նիստ:

5. Արտակարգ իրավիճակ հայտարարելու մասին Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կամ համայնքի ղեկավարի որոշումը, ինչպես նաև որոշման մեջ կատարվող փոփոխությունները և լրացումներն անհապաղ հրապարակվում են հանրային հեռուստատեսությամբ և ռադիոյով, իսկ եթե դա հնարավոր չէ՝ զանգվածային լրատվության այլ միջոցներով:

6. Հայաստանի Հանրապետության կառավարության, ինչպես նաև համայնքի ղեկավարի արտակարգ իրավիճակ հայտարարելու մասին որոշումն ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից, եթե այդ որոշմամբ ուժի մեջ մտնելու ավելի ուշ ժամկետ նախատեսված չէ:

Հոդված 38. Արտակարգ իրավիճակ հայտարարելու մասին որոշման բովանդակությունը

1. Արտակարգ իրավիճակ հայտարարելու մասին որոշումը պետք է ներառի՝
  - 1) հայտարարելու անհրաժեշտության հիմնավորումը.
  - 2) արտակարգ իրավիճակի հետևանքով տուժած տարածքները.
  - 3) արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման ուժերն ու միջոցները.
  - 4) միջազգային հումանիտար աջակցության ուղղություններն ու ծավալները (աղետի դեպքում).
  - 5) ուժի մեջ մտնելու և գործողության ժամկետները:

Հոդված 39. Արտակարգ իրավիճակի գործողության դադարումը

1. Եթե արտակարգ իրավիճակ հայտարարելու համար հիմք ծառայած հանգամանքները վերացել են մինչև արտակարգ իրավիճակի գործողության ժամկետի

ավարտը, ապա արտակարգ իրավիճակը դադարեցվում է համապատասխանաբար Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կամ համայնքի ղեկավարի որոշմամբ, որը ենթակա է անհապաղ հրապարակման հանրային հեռուստատեսությամբ և ռադիոյով, իսկ եթե դա հնարավոր չէ, ապա զանգվածային լրատվության այլ միջոցներով: Հայաստանի Հանրապետության կառավարության, ինչպես նաև համայնքի ղեկավարի որոշումն ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

2. Համայնքի ավագանին կարող է համապատասխանաբար «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» կամ «Տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքներով սահմանված կարգով վերացնել համայնքի ղեկավարի որոշմամբ հայտարարված արտակարգ իրավիճակը կամ չեղյալ հայտարարել արտակարգ իրավիճակում նախատեսված միջոցառումների իրականացումը:

3. Արտակարգ իրավիճակում նախատեսված որևէ առանձին միջոցառման իրականացումն համայնքի ավագանու կողմից չեղյալ հայտարարվելու դեպքում դադարում է այդ միջոցառման հետագա իրականացումը:

4. Սույն հոդվածի 3-րդ մասում նշված որոշումն ուժի մեջ է մտնում համապատասխանաբար «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 30.2-րդ հոդվածի 4-րդ մասով և «Տեղական ինքնակառավարման մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 17.2-րդ հոդվածի 4-րդ մասով, ինչպես նաև սույն հոդվածի 1-ին մասով սահմանված կարգով հրապարակվելու պահից:

ԳԼՈՒԽ 7

ՖԻԶԻԿԱԿԱՆ ԱՆՁԱՆՑ ԻՐԱՎՈՒՆՔՆԵՐԸ ԵՎ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հոդված 40. Ֆիզիկական անձանց իրավունքները և պարտավորությունները

1. Ֆիզիկական անձինք իրավունք ունեն՝

1) պաշտպանել սեփական կյանքը, առողջությունը և ունեցվածքը արտակարգ իրավիճակների ժամանակ.

2) արտակարգ իրավիճակներում օգտագործել հավաքական և անհատական պաշտպանության միջոցները և նյութական պաշարները.

3) ճշգրիտ տեղեկություն ստանալ արտակարգ իրավիճակների, դրանց առաջացման վտանգի և իրենց պաշտպանվածության աստիճանի մասին.

4) Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությանը համապատասխան, իրենց հնարավորությունների սահմաններում, մասնակցել արտակարգ իրավիճակների կանխարգելմանը, բնակչության պաշտպանության համակարգի պատրաստությանը, արձագանքման և հետադետային վերականգնման աշխատանքներին.

5) ստանալ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշպանության ուղղությամբ գիտելիք և հմտություն.

6) միանալ կամավոր արձագանքման ուժերին, իմանալ և կիրառել արտակարգ իրավիճակներում գործելու անվտանգության կանոնները:

2. Ֆիզիկական անձինք պարտավոր են՝

1) կատարել Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված պահանջներն արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության բնագավառում.

2) առօրյա կյանքում և աշխատանքում ձեռնարկել անվտանգության միջոցներ, ինչպես նաև կատարել արդյունաբերական և շրջակա միջավայրի անվտանգության պահանջները, որոնց չկատարումը կարող է հանգեցնել արտակարգ իրավիճակի.

3) օգնություն ցուցաբերել արձագանքման ուժերին՝ արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման աշխատանքներ իրականացնելիս.

4) տեղեկացնել լիազոր մարմնին՝ արտակարգ իրավիճակի սպառնալիքի կամ առաջացման մասին:

3. Արտակարգ իրավիճակներում ֆիզիկական անձանց սեփականության իրավունքով պատկանող գույքի ժամանակավոր տիրապետումը կամ օգտագործումը հասարակության և պետության կարիքների համար կարող է կատարվել գույքի հետագա համարժեք փոխհատուցմամբ (միայն կյանքի փրկության հետ կապված փրկարարական աշխատանքների նպատակային իրականացման համար)՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության սահմանած կարգով:

ԳԼՈՒԽ 8

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՈԼՈՐՏՈՒՄ ՊԵՏԱԿԱՆ, ՊԵՏԱԿԱՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ, ՏԱՐԱԾՔԱՅԻՆ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԻ ՈՒ ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՈՒՄԸ ԵՎ ՏՎՅԱԼ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ ՀԻՄՆԱՀԱՐՅԵՐՈՎ ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ՈՒՍՈՒՑՈՒՄԸ

Հոդված 41. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում պետական, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների պատրաստումը և տվյալ ոլորտների հիմնահարցերով բնակչության ուսուցումը

1. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում պետական, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների ու կազմակերպությունների պատրաստման և տվյալ ոլորտների հիմնահարցերով բնակչության ուսուցման կարգն ու ծրագիրը հաստատում է Հայաստանի Հանրապետության կառավարությունը:

2. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուսուցումը կրթության բոլոր ձևերի կրթական ծրագրերի անբաժանելի մասն է, որին վերաբերող ուսումնական նյութերը, ծրագրերը, մեթոդաբանությունը, կրթության իրականացման ձևերը հաստատում է լիազոր մարմնի ուսումնական հաստատությունը: Այլ սուբյեկտների կողմից մշակված աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ուսումնական նյութերը, ծրագրերը, մեթոդաբանությունը, կրթության իրականացման ձևերը համաձայնեցվում են լիազոր մարմնի ուսումնական հաստատության հետ:

3. Աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության ոլորտում պետական, պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների աշխատողների և ղեկավար կազմի վերապատրաստումն անցկացնում է լիազոր մարմնի ուսումնական հաստատությունը:

ԳԼՈՒԽ 9

ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ԵՎ ԲՆԱԿԶՈՒԹՅԱՆ ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ՆՅՈՒԹԱՏԵԽՆԻԿԱԿԱՆ ԱՊԱՀՈՎՈՒՄԸ ԵՎ ՖԻՆԱՆՍԱՎՈՐՈՒՄԸ

Հոդված 42. Օրենքից բխող՝ աղետների ռիսկի կառավարման և բնակչության պաշտպանության գործողությունների իրականացման նյութատեխնիկական ապահովումն ու ֆինանսավորումը կատարվում է Հայաստանի Հանրապետության պետական և համայնքային բյուջեից, ինչպես նաև օրենքով չարգելված այլ աղբյուրներից:

ԳԼՈՒԽ 10

ԵԶՐԱՓՈՒԿԻՉ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 43. Պատասխանատվությունը սույն օրենքի պահանջները խախտելու համար

1. Պաշտոնատար անձինք, ֆիզիկական և իրավաբանական անձինք սույն օրենքի պահանջները խախտելու, ինչպես նաև արտակարգ իրավիճակների առաջացման պայմաններ և նախադրյալներ ստեղծելու համար պատասխանատվություն են կրում Հայաստանի Հանրապետության օրենսդրությամբ սահմանված կարգով:

Հոդված 44. Եզրափակիչ մաս

1. Սույն օրենքը ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

2. Սույն օրենքը ուժի մեջ մտնելու պահից ուժը կորցրած ճանաչել «Արտակարգ իրավիճակներում բնակչության պաշտպանության մասին» Հայաստանի Հանրապետության 1998 թվականի դեկտեմբերի 2-ի ՀՕ-265 օրենքը:

Հավելված

**«Աղետների ռիսկի կառավարման
և բնակչության պաշտպանության մասին»
Հայաստանի Հանրապետության օրենքի**

**ԱՂԵՏՆԵՐԻ ՌԻՍԿԻ ՆՎԱԶԵՑՄԱՆ, ԱՐՁԱԳԱՆՔՄԱՆ ԵՎ ՎԱՂ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ,
ՀԵՏԱՂԵՏԱՅԻՆ ՎԵՐԱԿԱՆԳՆՄԱՆ ՄԻՋՈՑԱՌՈՒՄՆԵՐԻ՝ ԸՍՏ ՈԼՈՐՏՆԵՐԻ ԵՎ ԴՐԱՆՑ
ԿԱԶՄԱԿԵՐՊՄԱՆ ՈՒ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏԱՍԽԱՆԱՏՈՒ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՀԱՄԱԿԱՐԳԻ ԼԻԱԶՈՐ ՄԱՐՄԻՆՆԵՐԸ**

1. Աղետների ռիսկի նվազեցման միջոցառումները՝ ըստ ոլորտների և դրանց կազմակերպման ու իրականացման համար պատասխանատու պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմիններն են՝

1) լիազոր մարմինը տրամադրում է մասնագիտական եզրակացություն բնակավայրերի, տարածքների գլխավոր հատակագծերում և մանրամասն հատակագծման ու գոտևորման նախագծերում վտանգավոր արտադրական օբյեկտների տեղաբաշխման նորմերի պահանջների կատարման վերաբերյալ.

2) լիազոր մարմինը տրամադրում է մասնագիտական եզրակացություն շենքերի, շինությունների, ինժեներական ցանցերի, տրանսպորտային հաղորդակցության ուղիների և մայրուղիների շինարարության, անվտանգ և հուսալի շահագործման պահանջների ապահովման վերաբերյալ.

3) լիազոր մարմինն իրականացնում է բնակչությանն անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովման, տարհանման, պատսպարման և գործողությունների մշտադիտարկում և արդյունքները ներկայացնում տարածքային կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմին և Հայաստանի Հանրապետության կառավարություն.

4) լիազոր մարմինը կազմակերպում է աղետների ռիսկի գնահատման և մշտադիտարկման գործընթացը.

5) քաղաքաշինության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է բնակչության պաշտպանության տեսանկյունից բնակավայրերի, տարածքների գլխավոր հատակագծերում, մանրամասն հատակագծման և գոտևորման նախագծերում վտանգավոր արտադրական օբյեկտների նպատակահարմար տեղաբաշխումը.

6) քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության, տրանսպորտի, էներգետիկայի, պետական և տեղական նշանակության գեոդեզիական և քարտեզագրական աշխատանքների և հողօգտագործման ոլորտի վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է շենքերի, շինությունների, ինժեներական ցանցերի, հիդրոտեխնիկական կառույցների, տրանսպորտային հաղորդակցության ուղիների և մայրուղիների շինարարության, անվտանգ և հուսալի շահագործման նորմատիվ փաստաթղթերի պահանջների ապահովումը.

7) քաղաքաշինության, տեխնիկական և հրդեհային անվտանգության, տրանսպորտի, էներգետիկայի, պետական և տեղական նշանակության գեոդեզիական և քարտեզագրական աշխատանքների և հողօգտագործման ոլորտի վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է վտանգավոր և բարձր ռիսկայնության օբյեկտների գործունեության անվտանգության ապահովումը.

8) նյութական պահուստի պաշարների պահպանման ու սպասարկման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է արտակարգ իրավիճակների կանխման կամ դրանց առաջացման դեպքում հնարավոր հետևանքների նվազեցման ու վերացման, փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների ու բնակչության պաշտպանության միջոցառումների իրականացման, տուժած բնակչությանը մարդասիրական օգնություն ցուցաբերելու համար նախատեսված պաշարների պահպանումը, թարմացումը և տրամադրումը.

9) նյութական պահուստի պաշարների պահպանման ու սպասարկման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է արտակարգ իրավիճակների կանխման կամ դրանց առաջացման դեպքում հնարավոր հետևանքների նվազեցման ու վերացման, փրկարարական, վթարավերականգնողական և

անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքների իրականացման, տուժած բնակչությանը մարդասիրական օգնություն ցուցաբերելու համար նախատեսված պետական պահուստի նյութական արժեքների անվանացանկի և պահանջվող քանակների հստակեցում:

2. Արտակարգ իրավիճակներում արձագանքման և վաղ վերականգնման միջոցառումները՝ ըստ ոլորտների և դրանց կազմակերպման ու իրականացման համար պատասխանատու պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմիններն են՝

1) լիազոր մարմինը կազմակերպում է արտակարգ իրավիճակներում պետական մարմինների, պետական կառավարման համակարգի մարմինների, տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների, կազմակերպությունների և բնակչության ազդարարումը.

2) համակարգում է փրկարարական, վթարավերականգնողական և անհետաձգելի արձագանքման աշխատանքները.

3) լիազոր մարմինը համակարգում է ճառագայթային, քիմիական ու կենսաբանական գործոններից բնակչության պաշտպանության հատուկ միջոցառումներով ապահովումը բոլոր մակարդակներում.

4) տարածքային կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը համակարգում է տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից կազմակերպվող և իրականացվող բնակչությանն անհատական պաշտպանության միջոցներով ապահովման, տարհանման և պատասպարման միջոցառումները.

5) բնապահպանության և ընդերքի ոլորտի վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է շրջակա միջավայրի վիճակի դիտարկումը, զննումն ու հսկողությունը.

6) սննդամթերքի անվտանգության ոլորտի վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է խմելու ջրի, սննդամթերքի վիճակի և վարակվածության դիտարկումը, զննումն ու հսկողությունը.

7) հասարակական կարգի ու անվտանգության ապահովման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է արտակարգ իրավիճակի կամ աղետի գոտում հասարակական կարգի, ինչպես նաև

պաշտպանական նշանակության, բնակչության կենսագործունեությունն ապահովող կարևորագույն օբյեկտների պահպանության ուժեղացումը.

8) առողջապահության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում է արտակարգ իրավիճակներում բնակչության բժշկական սպասարկումը՝ հատուկ ուշադրություն դարձնելով վերարտադրողական առողջության հետ կապված խնդիրներին.

9) էկոնոմիկայի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում է բնակչության կենսաապահովման միջոցառումները.

10) սոցիալական պաշտպանության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է արտակարգ իրավիճակից տուժած բնակչության ֆինանսական աջակցության տրամադրումը.

11) տրանսպորտի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում է բնակչության պաշտպանության և արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացման համար անհրաժեշտ տրանսպորտային միջոցների ներգրավման ապահովումը.

12) սոցիալական պաշտպանության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում է կորած անձանց՝ առաջնահերթ բնակչության առավել խոցելի խմբերի որոնումը, հայտնաբերումը և ընտանիքի հետ միավորումը.

13) սոցիալական պաշտպանության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում է արտակարգ իրավիճակից տուժած բնակչության՝ ժամանակավոր կացարաններով ապահովումը.

14) տարածքային կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում է պետական սեփականություն հանդիսացող գույքի, նյութական պաշարների և այլ միջոցների նպատակային հավաքագրումը և օգտագործումը.

15) տարածքային կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում է անհրաժեշտության դեպքում ոչ պետական սեփականություն համարվող գույքի ժամանակավոր տիրապետումը և օգտագործումը Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կողմից սահմանված կարգով.

16) կապի, տեղեկատվայնացման, տեղեկատվական տեխնոլոգիաների և տեղեկատվական անվտանգության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում է կապի հանրապետական, տեղական և այլ ցանցերի առաջնահերթ օգտագործումը.

17) քաղաքաշինության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է բնակչության պաշտպանության միջոցառումների ինժեներական ապահովման աշխատանքները.

18) քաղաքաշինության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է վթարված ինժեներական կառույցների գնահատումը և վերականգնման կազմակերպումը.

19) էներգետիկայի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում է էներգահամակարգի վթարավերականգնողական աշխատանքները.

20) հանրային առողջության և բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է կարանտինային և այլ հակահամաճարակային միջոցառումները.

21) գյուղատնտեսության ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում է գյուղատնտեսական մշակաբույսերի և կենդանիների պաշտպանությունը.

22) ֆինանսների կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է արտակարգ իրավիճակների հետևանքների վերացմանն ուղղված միջազգային ֆինանսական օգնության ներգրավումն ու կառավարումը:

3. Հետադետային վերականգնման միջոցառումները՝ ըստ ոլորտների և դրանց կազմակերպման ու իրականացման համար պատասխանատու պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմիններն են՝

1) տարածքային կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է հետադետային վերականգնման և վերակառուցման կարիքների գնահատումը.

2) ֆինանսների կառավարման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է հետադետային վերականգնման միջոցառումների իրականացմանն ուղղված ֆինանսական միջոցների ներգրավումն ու կառավարումը.

3) շրջակա միջավայրի պահպանության, վտանգավոր քիմիական նյութերի ու թափոնների էկոլոգիապես անվտանգ կառավարման պայմանների ապահովման ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում և իրականացնում է հետադետային վերականգնման և վերակառուցման գործընթացներում շինարարական աղբի, արդյունաբերական և քիմիական թափոնների տեղաբաշխման համար առավել անվտանգ տեղամասերի հստակեցումը, թափոնների մեկուսացումն ու վերացումը՝ բնապահպանական և բնակչության անվտանգության ապահովման միջազգային չափանիշներին համապատասխան.

4) մշակույթի ոլորտի պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմինը կազմակերպում է պատմամշակութային հուշարձանների և մշակութային արժեքների հետադետային վերականգնման ծրագրով նախատեսված միջոցառումները:

4. Սույն հավելվածում նշված պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմիններն իրականացնում են իրենց ոլորտում գործունեություն իրականացնող կազմակերպությունների (անկախ կազմակերպա-իրավական ձևից) աղետների ռիսկի նվազեցման և հետադետային վերականգնման միջոցառումների կազմակերպման ու իրականացման համակարգումը և վերահսկողությունը, իսկ արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման և վաղ վերականգնման միջոցառումների կազմակերպման ու իրականացման ընթացքում՝ կազմակերպություններն անցնում են նրանց կառավարման և վերահսկողության տակ:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Օ Ր Ե Ն Ք Ը

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՔԱՂԱՔԱՅԻԱԿԱՆ ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ԼՐԱՅՈՒՄ
ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հոդված 1. Հայաստանի Հանրապետության 1998 թվականի մայիսի 5-ի քաղաքացիական օրենսգրքի 1063-րդ հոդվածը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր նախադասությամբ.

«Արտակարգ իրավիճակներում ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց պետական կառավարման համակարգի, տարածքային կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմինների կամ դրանց պաշտոնատար անձանց օրինական գործողությունների հետևանքով պատճառված վնասը հատուցում է Հայաստանի Հանրապետությունը կամ համապատասխան համայնքը:»:

Հոդված 2. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ**

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԱՇԽԱՏԱՆՔԱՅԻՆ
ՕՐԵՆՍԳՐՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հոդված 1. Հայաստանի Հանրապետության 2004 թվականի նոյեմբերի 9-ի աշխատանքային օրենսգրքի 104-րդ հոդվածը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր նախադասությամբ.

«Գործատուն իրավունք ունի աշխատողին ընդգրկելու աղետների ռիսկի նվազեցման, արտակարգ իրավիճակներին արձագանքման և վաղ վերականգնման, հետադետային վերականգնման միջոցառումների մշակման և իրականացման համար օրենքով սահմանված կարգով ձևավորվող հանձնաժողովների, խորհուրդների և աշխատանքային խմբերի կազմում:»:

Հոդված 2. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ**

**«ԵՐԵՎԱՆ ՔԱՂԱՔՈՒՄ ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ
ԼՐԱՅՈՒՄՆԵՐ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հոդված 1. «Երևան քաղաքում տեղական ինքնակառավարման մասին» 2008 թվականի դեկտեմբերի 26-ի ՀՕ-5-Ն օրենքը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր 30.1-ին և 30.2-րդ հոդվածներով.

«Հոդված 30.1. Քաղաքապետի որոշմամբ արտակարգ իրավիճակ հայտարարվելու դեպքում արտահերթ նիստը գումարելու և անցկացնելու կարգը

1. Քաղաքապետի որոշմամբ արտակարգ իրավիճակ հայտարարվելու դեպքում քաղաքապետի նախաձեռնությամբ անհապաղ գումարվում է ավագանու արտահերթ նիստ:

2. Եթե արտակարգ իրավիճակ հայտարարելու մասին քաղաքապետի որոշման հրապարակումից հետո՝ չորս ժամվա ընթացքում, ավագանու ներկա անդամների թիվը նիստի իրավազորության համար բավարար չէ, ապա նիստը սկսվում է առանց իրավազորության ապահովման:

3. Հարցի քննարկման ընթացքում՝

1) հիմնական ելույթով հանդես է գալիս քաղաքապետը, ելույթից հետո նրան կարող են տրվել հարցեր.

2) մտքերի փոխանակության ընթացքում կարող են ելույթ ունենալ միայն ավագանու խմբակցություններից մեկական ներկայացուցիչներ:

4. Եթե մինչև հարցի քննարկումն ավարտվելը նիստի իրավազորությունը՝

1) ապահովվում է, ապա ավագանու խմբակցության ղեկավարը կարող է ներկայացնել քաղաքապետի որոշմամբ արտակարգ իրավիճակ հայտարարվելու կամ արտակարգ իրավիճակում նախատեսված որևէ միջոցառում վերացնելու մասին ավագանու որոշման նախագիծ: Նախագծի հետ ներկայացվում է դրա վերաբերյալ խմբակցության որոշումը: Նախագիծն առանց քննարկման քվեարկության է դրվում եզրափակիչ ելույթից անմիջապես

հետո: Որոշումն ընդունվում և հրապարակվում է սույն օրենքի 30.2-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերով սահմանված կարգով: Եթե որոշումը չի ընդունվում, ապա նման նախագիծ կարող է ներկայացվել ոչ շուտ, քան մեկ ամիս հետո: Քվեարկությունից հետո ավագանու նիստը վարողը հայտարարում է արտահերթ նիստն ավարտված:

2) չի ապահովվում, ապա ավագանու նիստը վարողը հայտարարում է արտահերթ նիստն ավարտված:

Հոդված 30.2. Քաղաքապետի որոշմամբ հայտարարված արտակարգ իրավիճակը վերացնելու կամ արտակարգ իրավիճակում նախատեսված միջոցառումների իրականացումը չեղյալ հայտարարելու մասին ավագանու որոշման նախագիծը ներկայացնելու և քննարկելու կարգը

1. Քաղաքապետի որոշմամբ հայտարարված արտակարգ իրավիճակը վերացնելու կամ արտակարգ իրավիճակում նախատեսված միջոցառումների իրականացումը չեղյալ հայտարարելու՝ ավագանու որոշման նախագիծ ներկայացնելու իրավունք ունի ավագանու խմբակցությունը:

2. Նախագիծն ավագանու քննարկմանը ներկայացվում և շրջանառության մեջ է դրվում սույն օրենքով սահմանված կարգով, իսկ 30.1-ին հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետում նշված դեպքում կարող է ներկայացվել ավագանու նիստի ընթացքում:

3. Քաղաքապետի որոշմամբ հայտարարված արտակարգ իրավիճակը վերացնելու կամ արտակարգ իրավիճակում նախատեսված միջոցառումների իրականացումը չեղյալ հայտարարելու մասին ավագանու որոշումն ընդունվում է ավագանու անդամների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ:

4. Քաղաքապետի որոշմամբ հայտարարված արտակարգ իրավիճակը վերացնելու կամ արտակարգ իրավիճակում նախատեսված միջոցառումների իրականացումը չեղյալ հայտարարելու մասին ավագանու որոշումը համայնքի ղեկավարի կողմից ստորագրվում և հրապարակվում է անհապաղ:

Հոդված 2. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՕՐԵՆՔԸ**

**«ՏԵՂԱԿԱՆ ԻՆՔՆԱԿԱՌԱՎԱՐՄԱՆ ՄԱՍԻՆ» ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՑՈՒՄՆԵՐ
ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ**

Հոդված 1. «Տեղական ինքնակառավարման մասին» 2002 թվականի մայիսի 7-ի ՀՕ-337 օրենքը լրացնել հետևյալ բովանդակությամբ նոր 17.1-ին և 17.2-րդ հոդվածներով.

«Հոդված 17.1. Համայնքի ղեկավարի որոշմամբ արտակարգ իրավիճակ հայտարարվելու դեպքում արտահերթ նիստը գումարելու և անցկացնելու կարգը

1. Համայնքի ղեկավարի որոշմամբ արտակարգ իրավիճակ հայտարարվելու դեպքում համայնքի ղեկավարի նախաձեռնությամբ անհապաղ գումարվում է համայնքի ավագանու արտահերթ նիստ:

2. Եթե արտակարգ իրավիճակ հայտարարելու մասին համայնքի ղեկավարի որոշման հրապարակումից հետո՝ չորս ժամվա ընթացքում, համայնքի ավագանու ներկա անդամների թիվը նիստի իրավազորության համար բավարար չէ, ապա նիստը սկսվում է առանց իրավազորության ապահովման:

3. Հարցի քննարկման ընթացքում՝

1) հիմնական ելույթով հանդես է գալիս համայնքի ղեկավարը, ելույթից հետո նրան կարող են տրվել հարցեր.

2) մտքերի փոխանակության ընթացքում կարող են ելույթ ունենալ միայն ավագանու խմբակցություններից մեկական ներկայացուցիչներ:

4. Եթե մինչև հարցի քննարկումն ավարտվելը նիստի իրավազորությունը՝

1) ապահովվում է, ապա ավագանու խմբակցության ղեկավարը կարող է ներկայացնել համայնքի ղեկավարի որոշմամբ արտակարգ իրավիճակ հայտարարվելու կամ արտակարգ իրավիճակում նախատեսված որևէ միջոցառում վերացնելու մասին համայնքի ավագանու որոշման նախագիծ: Նախագծի հետ ներկայացվում է դրա վերաբերյալ խմբակցության որոշումը: Նախագիծն առանց քննարկման քվեարկության է դրվում եզրափակիչ ելույթից

անմիջապես հետո: Որոշումն ընդունվում և հրապարակվում է սույն օրենքի 17.2-րդ հոդվածի 3-րդ և 4-րդ մասերով սահմանված կարգով: Եթե որոշումը չի ընդունվում, ապա նման նախագիծ կարող է ներկայացվել ոչ շուտ, քան մեկ ամիս հետո: Քվեարկությունից հետո համայնքի ավագանու նիստը վարողը հայտարարում է արտահերթ նիստն ավարտված:

2) չի ապահովվում, ապա համայնքի ավագանու նիստը վարողը հայտարարում է արտահերթ նիստն ավարտված:

Հոդված 17.2. Համայնքի ղեկավարի որոշմամբ հայտարարված արտակարգ իրավիճակը վերացնելու կամ արտակարգ իրավիճակում նախատեսված միջոցառումների իրականացումը չեղյալ հայտարարելու մասին համայնքի ավագանու որոշման նախագիծը ներկայացնելու և քննարկելու կարգը

1. Համայնքի ղեկավարի որոշմամբ հայտարարված արտակարգ իրավիճակը վերացնելու կամ արտակարգ իրավիճակում նախատեսված միջոցառումների իրականացումը չեղյալ հայտարարելու՝ համայնքի ավագանու որոշման նախագիծ ներկայացնելու իրավունք ունի ավագանու խմբակցությունը:

2. Նախագիծը համայնքի ավագանու քննարկմանը ներկայացվում և շրջանառության մեջ է դրվում սույն օրենքով սահմանված կարգով, իսկ 17.1-ին հոդվածի 4-րդ մասի 1-ին կետում նշված դեպքում կարող է ներկայացվել համայնքի ավագանու նիստի ընթացքում:

3. Համայնքի ղեկավարի որոշմամբ հայտարարված արտակարգ իրավիճակը վերացնելու կամ արտակարգ իրավիճակում նախատեսված միջոցառումների իրականացումը չեղյալ հայտարարելու մասին համայնքի ավագանու որոշումն ընդունվում է համայնքի ավագանու անդամների ընդհանուր թվի ձայների մեծամասնությամբ:

4. Համայնքի ղեկավարի որոշմամբ հայտարարված արտակարգ իրավիճակը վերացնելու կամ արտակարգ իրավիճակում նախատեսված միջոցառումների իրականացումը չեղյալ հայտարարելու մասին համայնքի ավագանու որոշումը համայնքի ղեկավարի կողմից ստորագրում և հրապարակում է անհապաղ:

Հոդված 2. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը:

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

Օ Ր Ե Ն Ք Ը

«ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ

ՍԱՆԻՏԱՐԱՀԱՄԱՃԱՐԱԿԱՅԻՆ ԱՆՎՏԱՆԳՈՒԹՅԱՆ ԱՊԱՀՈՎՄԱՆ ՄԱՍԻՆ»

ՕՐԵՆՔՈՒՄ ԼՐԱՅՈՒՄՆԵՐ ԵՎ ՓՈՓՈԽՈՒԹՅՈՒՆ ԿԱՏԱՐԵԼՈՒ ՄԱՍԻՆ

Հոդված 1. «Հայաստանի Հանրապետության բնակչության սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման մասին» 1992 թվականի նոյեմբերի 16-ի ՀՕ-43 օրենքի (այսուհետ՝ Օրենք) 20.3-րդ հոդվածի 4-րդ մասն ուժը կորցրած ճանաչել:

Հոդված 2. Օրենքում լրացնել նոր 4.1-ին գլուխ՝ հետևյալ բովանդակությամբ.

«ԳԼՈՒԽ 4.1

ԱՐՏԱԿԱՐԳ ԻՐԱՎԻՃԱԿԻ ՀԻՄՔ ՀԱՆԴԻՍԱՅՈՂ ՀԱՄԱՃԱՐԱԿՈՎ

ՊԱՅՄԱՆԱՎՈՐՎԱԾ ԿԱՐԱՆՏԻՆ ՍԱՀՄԱՆԵԼՈՒ ԴԵՊՔՈՒՄ ԲՆԱԿՉՈՒԹՅԱՆ

ՊԱՇՏՊԱՆՈՒԹՅԱՆ ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԸ

Հոդված 23.1. Սույն գլխի կիրառման շրջանակները

1. Արտակարգ իրավիճակի հիմք հանդիսացող համաճարակով պայմանավորված կարանտին սահմանելու պայմաններում բնակչության պաշտպանության և սանիտարահամաճարակային անվտանգության ապահովման առանձնահատկությունները, կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների ցանկը, միջոցառումների կազմակերպման և իրականացման համար իրավասու մարմինները, միջոցառումների կազմակերպման և իրականացման կարգն ու առանձնահատկությունները սահմանվում են սույն գլխով:

Հոդված 23.2. Արտակարգ իրավիճակի հիմք հանդիսացող համաճարակով պայմանավորված կարանտին սահմանելու դեպքում կիրառվող միջոցառումները

1. Արտակարգ իրավիճակի հիմք հանդիսացող համաճարակով պայմանավորված կարանտին սահմանելու դեպքում կարող են կիրառվել հետևյալ միջոցառումները՝

1) սույն օրենքով սահմանված կարանտինային և այլ սանիտարահամաճարակային միջոցառումներ՝ սույն գլխով սահմանված առանձնահատկությունների հաշվառմամբ.

2) հավաքներ կամ հանրային միջոցառումներ կազմակերպելու, անցկացնելու կամ դրանց մասնակցելու սահմանափակումներ.

3) իրավաբանական անձանց գործունեության սանիտարահամաճարակային անվտանգության կանոնների սահմանում.

4) ապրանքների փոխադրման սահմանափակումներ.

5) կրթական հաստատությունների գործունեության սահմանափակումներ.

6) պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում և այլ հաստատություններում սահմանափակումներ:

2. Սույն հոդվածով սահմանված միջոցառումները կիրառվում են բացառապես կարանտին սահմանելու հիմք հանդիսացած հանգամանքները, ներառյալ՝ հանրության համար վտանգավոր վարակիչ հիվանդությունների տարածումը կանխելու, դրանց հետևանքները վերացնելու, անձանց և հանրության առողջությունը պահպանելու նպատակով և պետք է համաչափ լինեն այդ նպատակին: Կարանտինի պայմաններում պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործողությունները պետք է համարժեք լինեն կարանտին սահմանելու հիմք հանդիսացած հանգամանքներով պայմանավորված իրավիճակին:

3. Սույն հոդվածով սահմանված միջոցառումների կիրառումը չի կարող խոչընդոտել Ազգային ժողովի, Սահմանադրական դատարանի, դատարանների, Մարդու իրավունքների պաշտպանի, զինված ուժերի, ոստիկանության զորքերի, սահմանապահ զորքերի, քաղաքացիական պաշտպանության և փրկարարական ստորաբաժանումների բնականոն գործունեությունը:

Հոդված 23.3. Կարանտինային և այլ սանիտարահամաճարակային միջոցառումների կիրառման առանձնահատկություններն արտակարգ իրավիճակի հիմք հանդիսացող համաճարակի դեպքում

1. Կարանտին սահմանելու մասին Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ (այսուհետ սույն գլխում՝ կարանտին սահմանելու մասին որոշում) կարող է սահմանվել մուտքի և ելքի հատուկ ռեժիմ Հայաստանի Հանրապետության ամբողջ տարածքում կամ դրա առանձին տարածքներում: Կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կարող է արգելվել Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիություն չունեցող անձանց մուտքը Հայաստանի Հանրապետության տարածք, Հայաստանի Հանրապետության քաղաքացիների ելքը Հայաստանի Հանրապետության տարածքից, ինչպես նաև սահմանվել Հայաստանի Հանրապետության տարածք մուտքի հատուկ կանոններ:

2. Հայաստանի Հանրապետության տարածք մուտք գործող անձանց նկատմամբ Հայաստանի Հանրապետության տարածք մուտք գործելուց անմիջապես հետո կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ սահմանված կարգով առողջապահության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմինը սահմանային բժշկասանիտարական հսկիչ կետերում կարող է կիրառել սույն հոդվածի 1-ին մասով սահմանված կարանտինային և սանիտարահամաճարակային միջոցառումները:

Հոդված 23.4. Հավաքներ կամ հանրային միջոցառումներ կազմակերպելու, անցկացնելու կամ դրանց մասնակցելու սահմանափակումները

1. Կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կարող են կիրառվել հավաքներ կազմակերպելու, անցկացնելու կամ դրանց մասնակցելու սահմանափակումներ, ինչպես նաև հանրային միջոցառումներ կազմակերպելու, անցկացնելու կամ դրանց մասնակցելու արգելքներ կամ սահմանափակումներ:

2. Սույն հոդվածի իմաստով հանրային են համարվում անձանց սոցիալական, մշակութային, կրթական, մարզական կամ այլ ժամանցային կարիքների բավարարմանն ուղղված միջոցառումները, այդ թվում՝

1) համերգները, ցուցահանդեսները, ցուցադրությունները, թատերական ներկայացումները, կրթական այլ միջոցառումներ.

2) տոնական և հիշատակի միջոցառումները, ներառյալ՝ ծննդյան (տարեդարձի), հարսանյաց (նշանադրության) միջոցառումները, հոգեհանգստի և հուղարկավորության արարողությունները:

3. Հավաքներ կազմակերպելու, անցկացնելու կամ դրանց մասնակցելու սահմանափակումների կիրառման նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում է Ոստիկանությունը:

4. Հանրային միջոցառումներ կազմակերպելու, անցկացնելու կամ դրանց մասնակցելու սահմանափակումների կամ արգելքների կիրառման նկատմամբ հսկողությունն իրականացնում են Ոստիկանությունը և կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ նախատեսված տեսչական մարմինները: Հանրային միջոցառումներ կազմակերպելու, անցկացնելու կամ դրանց մասնակցելու սահմանափակումների կամ արգելքների պահանջների խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում կիրառվում են պատասխանատվության միջոցներ:

5. Հանրային միջոցառումներ կազմակերպելու, անցկացնելու կամ դրանց մասնակցելու սահմանափակումների կամ արգելքների պահանջների խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում Ոստիկանությունը հանրային միջոցառում կազմակերպելու, անցկացնելու կամ հանրային միջոցառումը՝ դրան մասնակցելու սահմանափակումների կամ արգելքների պահանջներին համապատասխանեցնելու կամ դադարեցնելու պահանջով դիմում է հանրային միջոցառման կազմակերպչին, ով պարտավոր է այդ մասին անմիջապես տեղեկացնել հանրային միջոցառման մասնակիցներին: Հանրային միջոցառման կազմակերպչի բացակայության կամ միջոցառման մասնակիցների կողմից Ոստիկանության պահանջը չկատարելու դեպքում Ոստիկանության ներկայացուցիչը մասնակիցներից պահանջում է դադարեցնել հանրային միջոցառումը՝ սահմանելով ողջամիտ ժամկետ: Միաժամանակ, Ոստիկանության կամ համապատասխան տեսչական մարմնի ներկայացուցիչը հանրային միջոցառման մասնակիցներին նախազգուշացնում է սահմանված ժամկետում հանրային միջոցառումը կանոլին չդադարեցնելու դեպքում հանրային միջոցառումը ցրելու, «Ոստիկանության մասին» օրենքով նախատեսված հատուկ միջոցներ, ինչպես նաև վարչական պատասխանատվության միջոցներ կիրառելու՝ Ոստիկանության լիազորության մասին:

Հոդված 23.5. Տնտեսական գործունեության և ծառայությունների մատուցման, ինչպես նաև այլ կազմակերպությունների գործունեության սանիտարահամաճարակային անվտանգության կանոնների սահմանումը

1. Կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կարող են սահմանվել տնտեսական գործունեության առանձին տեսակների և ծառայությունների մատուցման, ինչպես նաև այդ գործունեությամբ չգբաղվող այլ կազմակերպությունների գործունեության սանիտարահամաճարակային անվտանգության կանոններ:

2. Կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կարող է նախատեսվել տնտեսական գործունեության տեսակներով զբաղվող կամ ծառայություններ մատուցող տնտեսավարող սուբյեկտների և այդ գործունեությամբ չզբաղվող այլ կազմակերպությունների (այսուհետ սույն հոդվածում՝ կազմակերպություններ) կողմից սանիտարահամաճարակային անվտանգության կանոնների կիրառման նկատմամբ վերահսկողության իրականացում:

3. Սույն հոդվածով նախատեսված սահմանափակումների պահպանման նկատմամբ վերահսկողությունն իրականացնում է առողջապահության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմինը, բացառությամբ սննդամթերքի վաճառքով զբաղվող առևտրի օբյեկտների, սննդամթերք արտադրող տնտեսավարող սուբյեկտների կամ հանրային սննդի օբյեկտների, որոնց դեպքում սույն հոդվածով նախատեսված սահմանափակումների պահպանման նկատմամբ վերահսկողությունն իրականացնում է սննդամթերքի անվտանգության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմինը:

4. Սույն հոդվածի 3-րդ մասով սահմանված վերահսկողությունը համապատասխան տեսչական մարմինն իրականացնում է կազմակերպություններ ստուգայցերի միջոցով՝ տվյալ տեսչական մարմնի ղեկավարի գրավոր հանձնարարությամբ: Այլ տեսչական մարմինները կարող են փոխօգնության շրջանակներում ներգրավվել ոլորտային ստուգայցերի իրականացմանը՝ վարչապետի աշխատակազմի տեսչական մարմինների աշխատանքների համակարգման գրասենյակի ղեկավարի հրամանով:

5. Ստուգայցն իրականացվում է առանց նախնական ծանուցման: Ստուգայցի նպատակը չի կարող տարբերվել, ինչպես նաև ստուգայցն իրականացնող տեսչական մարմնի ներկայացուցչի գործողությունները չեն կարող դուրս գալ սույն գլխով սահմանված և

կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների կազմակերպման, իրականացման և սահմանափակումների պահպանման նկատմամբ վերահսկողության իրականացման նպատակից:

6. Ստուգայցի ընթացքում կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների և սահմանափակումների խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում վերահսկողություն իրականացնող համապատասխան տեսչական մարմնի ներկայացուցիչը նախազգուշացնում է կազմակերպությանը (այդ թվում՝ գյուղատնտեսական արտադրանքի շուկաներում վաճառք իրականացնող ֆիզիկական անձանց) միջոցառումների և սահմանափակումների խախտման մասին, տալիս հանձնարարականներ բացահայտված խախտումները վերացնելու վերաբերյալ՝ դրանց կատարման համար սահմանելով ժամկետներ:

7. Ստուգայցի արդյունքներով կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների և սահմանափակումների խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում վերահսկողություն իրականացնող համապատասխան տեսչական մարմինը կիրառում է վարչական պատասխանատվության միջոցներ:

8. Կարանտին սահմանելու դեպքում կազմակերպությունների նկատմամբ հսկողության իրականացմանը կարող են մասնակցել Ոստիկանությունը և կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ սահմանված այլ տեսչական մարմիններ, որոնք կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում պարտավոր են արձանագրել համապատասխան խախտումները և անմիջապես այդ մասին տեղեկացնել վերահսկողություն իրականացնող համապատասխան տեսչական մարմնին՝ սույն հոդվածի 4-ից 7-րդ մասերով սահմանված կարգով վերահսկողություն իրականացնելու համար:

9. Սույն հոդվածով նախատեսված սանիտարահամաճարակային անվտանգության կանոնները սահմանում է լիազոր մարմնի ղեկավարը:

Հոդված 23.6. Ապրանքների փոխադրման սահմանափակումները

1. Կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կարող են սահմանվել որոշակի ապրանքների կամ դրանց առանձին խմբաքանակների արտահանման կամ ներմուծման սահմանափակումներ:

Հոդված 23.7. Կրթական հաստատությունների գործունեության սահմանափակումները

1. Կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կարող է սահմանվել, որ պետական, համայնքային և ոչ պետական հանրակրթական (այդ թվում՝ նախադպրոցական), նախնական մասնագիտական (արհեստագործական), միջին մասնագիտական և բարձրագույն ուսումնական հաստատություններում, արտադպրոցական դաստիարակություն իրականացնող (մանկապատանեկան ստեղծագործական և գեղագիտական կենտրոններ, երաժշտական, նկարչական և արվեստի դպրոցներ, ակումբներ, մարզադպրոցներ, առողջարարական ճամբարներ և արտադպրոցական դաստիարակություն իրականացնող այլ կազմակերպություններ) կազմակերպություններում, ինչպես նաև Հայաստանի Հանրապետությունում գործող միջազգային ուսումնական հաստատություններում (այսուհետ՝ կրթական հաստատություն) ուսումնական գործընթացը կարող է իրականացվել միայն առողջապահության բնագավառում պետական կառավարման համակարգի լիազոր մարմնի ղեկավարի ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտով սահմանված սանիտարահամաճարակային անվտանգության կանոնների պահպանմամբ: Սույն կետով սահմանված սահմանափակումը չի տարածվում հեռավար (դիստանցիոն) իրականացվող կրթական ծրագրի, ինչպես նաև ռազմական ուսումնական հաստատությունների վրա:

2. Կրթական հաստատությունների գործունեության սահմանափակումների նկատմամբ վերահսկողությունն իրականացնում է առողջապահության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմինը:

3. Սույն հոդվածի 2-րդ մասով սահմանված վերահսկողությունը տեսչական մարմինն իրականացնում է կրթական հաստատություններ ստուգայցերի միջոցով՝ տեսչական մարմնի ղեկավարի գրավոր հանձնարարությամբ: Ստուգայցի նպատակը չի կարող տարբերվել, ինչպես նաև ստուգայցն իրականացնող տեսչական մարմնի ներկայացուցչի գործողությունները չեն կարող դուրս գալ սույն գլխով սահմանված և կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների կազմակերպման, իրականացման և սահմանափակումների պահպանման նկատմամբ վերահսկողության իրականացման նպատակից:

4. Ստուգայցի ընթացքում կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների և սահմանափակումների խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում տեսչական մարմնի ներկայացուցիչը նախազգուշացնում է կրթական հաստատությանը միջոցառումների և սահմանափակումների խախտման մասին, տալիս հանձնարարականներ բացահայտված խախտումները վերացնելու վերաբերյալ՝ դրանց կատարման համար սահմանելով ժամկետներ:

5. Ստուգայցի արդյունքներով կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների և սահմանափակումների խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում կիրառում են վարչական պատասխանատվության միջոցներ:

6. Կարանտին սահմանելու դեպքում կրթական հաստատության գործունեության նկատմամբ վերահսկողության իրականացմանը կարող է մասնակցել նաև կրթության ոլորտի տեսչական մարմինը, որը կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների և սահմանափակումների խախտումներ հայտնաբերելու դեպքում պարտավոր է արձանագրել համապատասխան խախտումները և անմիջապես այդ մասին տեղեկացնել առողջապահության ոլորտում վերահսկողություն իրականացնող տեսչական մարմնին:

Հոդված 23.8. Սահմանափակումները պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում և այլ հաստատություններում

1. Կարանտինի պայմաններում պետական և տեղական ինքնակառավարման մարմիններում որպես սահմանափակում կարող է կիրառվել համապատասխան մարմնի աշխատանքների կազմակերպման, գործառույթների իրականացման ձևերի և եղանակների ժամանակավոր փոփոխություն՝ կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ սահմանված կարգին համապատասխան: Սույն մասով սահմանված սահմանափակումները կիրառվում են՝

- 1) պետական կառավարման համակարգի մարմիններում՝ կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ.
- 2) տեղական ինքնակառավարման մարմիններում՝ համայնքի ավագանու որոշմամբ.
- 3) այլ մարմիններում՝ համապատասխան մարմնի ղեկավարի որոշմամբ:

2. Կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ նախատեսված լինելու դեպքում կարող են կիրառվել այլ հաստատությունների գործունեության սահմանափակումներ՝ համապատասխան հաստատության ղեկավարի որոշմամբ: Այդ հաստատությունների և կիրառվող սահմանափակումների ցանկը սահմանվում է կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ:

Հոդված 23.9. Սույն գլխով նախատեսված ակտերի և գործողությունների (անգործության) բողոքարկումը

1. Կարանտինի պայմաններում սույն գլխով սահմանված միջոցառումների կիրառման շրջանակներում սույն գլխով նախատեսված մարմինների կայացրած ակտերը ենթակա են անհապաղ կատարման, բացառությամբ կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների խախտման դեպքում կայացված ակտերի:

2. Կարանտինի պայմաններում սույն գլխով սահմանված միջոցառումների կիրառման շրջանակներում սույն գլխով նախատեսված մարմինների կայացրած ակտերը, գործողությունները (անգործությունը) կարող են բողոքարկվել վարչական կարգով կամ վարչական դատարան՝ օրենքով սահմանված ժամկետներում: Սույն մասով նախատեսված բողոքարկումը չի կասեցնում համապատասխան ակտի կատարումը, բացառությամբ կարանտին սահմանելու մասին որոշմամբ կիրառվող միջոցառումների խախտման դեպքում կայացված ակտերի:

Հոդված 23.10. Կարանտին սահմանելու դեպքում բնակչության անհատական պաշտպանության միջոցների կիրառումը

1. Սույն գլխով սահմանված կարանտին սահմանելու դեպքում բնակչության անհատական պաշտպանության միջոցների կիրառման անհրաժեշտությունը սահմանվում է կարանտին սահմանելու մասին Հայաստանի Հանրապետության կառավարության որոշմամբ, իսկ կիրառվող անհատական պաշտպանության միջոցների ցանկը, դրանց կիրառման դեպքերը և կարգը՝ լիազոր մարմնի ղեկավարի կողմից՝ ենթաօրենսդրական նորմատիվ իրավական ակտով:»:

Հոդված 3. Սույն օրենքն ուժի մեջ է մտնում պաշտոնական հրապարակման օրվան հաջորդող տասներորդ օրը: